

CAMILLE AUBRAY

Vařila jsem pro

Picassa

Román o umění, lásce a jídle v čarovné Provinci

Camille Aubray
VAŘILA JSEM PRO PICASSA

Camille Aubray

V AŘ I L A
J S E M P R O
P I C A S S A

Přeložila
Hana Sichingerová

Tato kniha je fikce, v níž se vyskytují veřejně známé historické osobnosti. Veškeré události a dialogy jsou dílem autorčiny obrazotvornosti nebo jsou použity v rámci fiktivního vyprávění. Promluvy i jednání historických osobností jsou v této knize zcela fiktivní. Ve všech ostatních ohledech je jakákoliv případná podobnost se skutečnými osobami, žijícími či zemřelými, zcela náhodná.

Copyright © 2016 by Camille Aubray LLC
Translation© Hana Sichingerová, 2017
Czech Edition © Metafora, 2018

All rights reserved.

ISBN 978-80-7359-604-0 (pdf)

Pro maminku

ÚVOD

Céline v Port Vauban, Francouzská Riviéra, 2016

MOJE MATKA MĚLA JEDNO OBLÍBENÉ PROVENŠÁLSKÉ PŘÍSLOVÍ, které mi v dětství vesele zpěvavě přeříkávala: *L'eau trouble est le gain du pêcheur sage*. Znamená to prý, že *V rozbouraných vodách mívají moudří rybáři bohatý úlovek*. Vždycky jsem ho chápala jako poučení, že v obtížné situaci dosáhnou svého, jen pokud se budu usilovně snažit.

Ale zjistila jsem, že stejně jako u mnoha věcí, které mi matka říkala, má toto přísloví ještě jeden význam, a to: „Když propukne chaos a všichni mají plné ruce práce s bouří a valícími se vlnami, máš jedinečnou příležitost dosáhnout toho, co chceš, aniž by si tě kdo všiml.“

Nevím, proč se mi to přísloví vynořilo v hlavě dnes, když jsem dostala email od člověka, kterého vlastně ani moc neznám: *V jednu hodinu zakotvím v Port Vauban, ale chci jenom doplnit zásoby. Jakmile je naložím, odplouvám. Takže pokud to chcete udělat, přijďte. V příloze máte palubní lístek, se kterým vás pustí na palubu.*

Už jsem skoro přestala doufat, že o něm ještě někdy uslyším, proto se mi ulevilo, ale pak jsem si zděšeně všimla, že je skoro poledne. Když jsem se svým francouzským kolegyním ve filmovém studiu v Nice omluvila, že dnes nemohu jít na náš dámský večírek, protože si musím narychlo zařídit něco soukromého v Antibes, okamžitě usoudily, že se chci vytrazit, protože mám rande, a jak jsem běžela k autu, z legrace za mnou volaly *L'Americaine mystérieuse*.

Cestovat v polední zácpě znamenalo klestit si cestu mezi turistickými autobusy, nákladáky i místními, kteří se hekticky valili na svůj *déjeuner*. Ale v jednu chvíli, kdy jsem musela zastavit a čekat, jsem zdvihla pohled od silnice a rázem se ve mně znovu rozhostil duševní klid.

Protože ať tuhle scénérii vidím, pokolikáté chci, po každé musím zadržet dech nad tím, jak slunce na Riviére umí jemně zvýraznit a rozzářit k omračující dokonalosti všechny barvy, kterých se dotkne: granátově červenou na střešních taškách, světle hnědou na kamenných domech choulících se na terasovitých kopcích, a především modrou – ten nekonečný baldachýn kobaltově modré oblohy nad mou hlavou a doširoka rozprostřený mořský tyrkys valící se proti pobřeží, až se na obzoru setkají jedna modrá s druhou a spojí se do modrofialové.

DO PORT VAUBAN PŘIJÍŽDÍM sotva dechu popadajíc a vystrašená, že loď, kterou hledám, už odplula. Parkuju na prvním volném místě, které jsem zahlédla.

Vystupuju a v sandálech chvátám kolem veřejného parku, kde pod stromy u venkovních stolečků sedí staří pánové a hrají karty. Vše je zalité melounově zbarveným světlem, které se odráží od hladiny kamenného přístavu, jenž má tvar hvězdy a jehož bašty a hradby po staletí strážejí pobřeží proti všem vetřelcům. „Přístavní molo miliardářů“ nacházím až v nejvzdálenějším konci přístavu.

V této výlučné společnosti kotví řada největších jacht světa, některé mají tolik palub a tak složitou architekturu, že vypadají víc jako vesmírné než jako námořní lodě. Zaostřuju na bizarní jména napsaná na bocích luxusních plavidel, jejichž pyšní majitelé jsou zde dobře známi: arabský princ a nespočet jeho synů; samotářský softwarový magnát z Ameriky; okázalý ruský ropný král. Vzduch přímo praská mocí a penězi. Na konci mola je rušný heliport, na který přímo před mýma očima přistává hladce jako vážka helikoptéra.

Konečně vidím jachtu, kterou hledám – *Le Troubadour*,

se třemi palubami, trupem v královské modři a oslnivě se lesknoucími zlatými zábradlími. Je tak veliká a ohromující, že mám skoro strach se k ní přiblížit. Muži z posádky, oblečení v modrých uniformách, si mě obezřetně prohlížejí, když opatrně vstupuju na můstek, který se klene přes šplouchající moře a spojuje zemi s jachtou. Lávka se mírně pohupuje a pode mnou ladně a nerušeně proplovají kachny, husy a občas labuť. Nad hlavou mi krouží rackové, připraveni střemhlav se potopit, jakmile zahlédnou třpytící se rybičku.

Zvedám telefon, abych vysokému muži z posádky ukázala svůj palubní lístek. Když si pro něj sahá, koukne se mi na ruku a pak mi věnuje divný pohled. Sleduju jeho oči a zjistím, že mám na nehtech ještě stopy černomodré voděodolné řasenky a na dlaních několik zatvrzelých růžových, bílých a červených skvrn. To je tím, že jsem dopoledne strávila ve filmovém studiu, kde jsem vylepšovala obličej nervózních herců, aby ti staří vypadali mladší, mladí kultivovanější a hezcí dokonalejší.

Nedokážu si představit, co si asi o mně tenhle muž myslí: vysoká, trochu zadýchaná žena s dlouhým kaštanovým copem, který jí spadá až na záda, oblečená v černém kalhotovém kostýmu. Na rozdíl od většiny návštěvníků, kteří sem jistě přicházejí ve světlém, luxusním a pohodlném oblečení a dokonale opálení do sainttropezkého odstínu růžolící meruňky.

Muž mávne mým palubním lístkem pod nosem bezpečnostnímu počítači a čeká, dokud se neobjeví povel, po kterém ustoupí stranou a uctivě mě vyzve ke vstupu: „*Merci, madame, entrez, s'il vous plaît.*“ Nicméně cítím, že on i jeho kolegové, kteří mě obklopili, jsou jen zdánlivě zkrocené bestie, které by mě klidně hodily přes palubu, kdyby jim to počítač zavelel.

Poté mě svěřují do péče lodního kapitána, elegantního Francouze v zářivé bílozlaté uniformě. Krátce mi formálně pokývne a vede mě po týkové palubě k točitému schodišti, které končí dole u mahagonových dve-

ří. Sáhne do kapsy, vyndá svazek klíčů, odemkne dveře, otevře je, vpustí mě dál, ucouvne a tiše za sebou zavře. Slyším jemné cvaknutí, které mi prozrazuje, že místnost zase zamkl.

Zatím jsem se dostala alespoň sem. Zhluboka se nadechnu a začnu se rozhlížet nejspíš po lodní knihovně vybavené jako pánský klub koženými a hedvábnými křesly, perskými vlněnými koberci a zamykatelnými knihovnami z třeshňového dřeva. Vše je tu v dokonalém stavu, naprosto nedotčené účinky prosoleného mořského vzduchu. Když se rozhlédnu pozorněji, zjišťuju, že celá kajuta je vybavena na zakázku vyrobenou klimatizací, jejíž každý displej má vlastní složitý termostat a indikátor vlhkosti – takže nic nemůže zničit dovezené doutníky v humidorech ani choulostivé poklady ukryté pod sklem ve vitríně kuriozit. Nad hlavou zaslechnu tiché kovové zavrčení – to se jako pták nad kořistí zaostřuje jedna ze čtyř bezpečnostních kamer reagujících na pohyb, které jsou umístěny v horních rozích kajuty. Potlačím nutkání udělat do kamery obličej.

V hlubokém tichu slyším, že mi srdce ještě stále rychle bije, jak jsem se sem snažila dostat včas. A teď tu musím čekat na někoho, kdo se chová jako gangster?

Ale došla jsem až sem a neodejdu, dokud se nedozvím, jestli jsem se rozhodla správně. Rozhlížím se kolem a zmocňují se mě pochyby. Najednou mě napadá, že můj hostitel možná učinil tato bezpečnostní opatření, protože mi taky nevěří.

V této výstřední kajutě jsou jen nezbytná a tlumená světla, zářivé slunce sem nemá přístup, což mi připomene, že Riviéra má i své temné stránky. Slyšela jsem, že ve zdejších rušných ulicích občas záhadně zmizí bohatá hrabata nebo rozmařilé zazobané dědičky a že otáčení kola v kasinu vás může zruinovat nebo učinit slavným za jedinou noc. Nerada si připomínám slova dramatika Somerseta Maughama, jemuž se Azurové pobřeží stalo domovem: *Slunné místo pro temné lidi*.

Než jsem sem zavítala poprvé, nikdy by mě nenapadlo smýšlet o sobě jako o člověku temného charakteru. Každý však máme mnoho tváří, jako obličej z kubistického snu, a když jsem sem poprvé přijela krátce po svých třicátých narozeninách, začala jsem zjišťovat, že mám v duši sklony k loupeži.

Mé oči se přizpůsobují šeru a stále mám na paměti, že každý můj pohyb je nepochybně sledován, proto zamírím k leštěné ořechové lavici zabudované do stěny tak, že s ní žádné pohazování a převalování moře ani nehne. Tak moc mi připomíná kostelní lavici, že usedám tiše a usebraně jako provensálská žena, která vklouzne do prázdné kaple, skloní hlavu, prsty přebírá růženec a prosí své svaté patrony, aby chránili ty, jež miluje, a opatrovali její duši. Možná to, že jsem dnes tady, je svým způsobem taky nějaký druh pobožnosti věnované předkům.

Zatímco čekám, přemýšlím o své stydlivé a tajnůstkářské matce, která mě nečekaně vyslala na tuhle cestu, jako by mi předala štafetový kolík přesně tak, jak to s ní chtěla udělat její matka. Dokázala jsem naplnit naděje, které chovaly – nebo jsem se jim zpronevěřila?

Uvědomuju si, že i dnes hledám odpovědi, vodítka, narážky. A jako bych potřebovala kotvu, která mě udrží v tomto moři nejistoty, zavírám oči a znovu se ocitám ve spojení se svou babičkou Ondine – která kdysi jako mladá dívka před mnoha a mnoha lety žila daleko odsud ve skromném, medově zbarveném domě nad nenápadnou, zdánlivě obyčejnou restaurací v malém přímořském městečku.

Ondine v restauraci *Café Paradis*, jaro 1936

SLANÝ JIHOZÁPADNÍ VÍTR SE PŘIHNAL PŘES STŘEDOZEMNÍ MOŘE přesně, jak bylo touto dobou zvykem, vrhal vlny s bílými vrcholky proti útesům, pohazoval rybářskými čluny v přístavu Juan-les-Pins a nakonec se prodral na dvůr restaurace *Café Paradis*, kde měla Ondine plné ruce práce s čištěním zeleniny. Dnešního dubnového rána utekla se svou prací ven, protože kuchyň restaurace se už proměnila ve výheň. Malý dvorek byl příjemně zastíněný ohromnou halepskou borovicí a Ondine seděla na nízké kamenné zídce, která ji ohrazovala. S nožem to uměla a trpělivě krájela a porcovala poklady provensálského jara – mladou mrkvičku, hrášek a artyčoky tak jemné, že se daly podávat syrové, jen ozdobené nakrájenými citrony tak sladkými, že je nebylo nutné loupat.

Pracovala svižně a díky jemné vrstvičce potu ihned ucítila náhlou změnu větru, který zašuměl ve větvích borovice. Protože Ondine byla vychovaná, aby věřila v příznivá i nepříznivá přírodní znamení, odložila nůž, zavřela oči a zdvihla hlavu, aby pozdravila svěží vítr, jenž ji hladil po tváři a přinášel vůni moře. Jen zřídka měla chvílku sama pro sebe, kdy si mohla přemýšlet, o čem chtěla. Takže když se jí v mysli začaly objevovat obrysy mlhavé předtuchy mnohem víc vzrušující budoucnosti, snažila se ji zachytit, jako by se pokoušela chytit světlušku, než její světlo pohasne.

„Ondine!“ zakřičela matka z kuchyně restaurace. „Kde je? Ondine!“

Při zvuku svého jména, odrážejícího se od zdí domu ze světlého kamene, sebou Ondine trhla. Vzhledla a uviděla matčinu hlavu orámovanou oknem jako portrét hroživé císařovny. I když bylo příliš pozdě na snídani a příliš brzo na podávání obědů, práce v restauraci, která se snažila udržet svou vysoko nasazenou latku, nebrala konce.

Každý, kdo v restauraci Paradis pracoval, věděl, co má dělat, včetně mourovaté kočky, která měla za úkol chytit každíčkou myš, která by se odvážila přiblížit ke kuchyni, i buldoka, který odháněl tuláky, co se poflakovali kolem a poohlíželi se po almužně nebo nezajištěném oknu. A Ondine, které bylo sedmnáct, dělala to, co jí řekla matka.

Madam Belangeová vykoukla z okna kuchyně a konečně vyslídila svou dceru. „To hodláš lenořit na dvorku jako nějaký paša?“

„Zrovna jsem skončila, *maman!*“ ozvala se Ondine, rychle vstala a s košem se zeleninou opřeným o bok chvátala do kuchyně. Teď už se vánek plný šťastných příslibů hnal kamsi dál, bez ní, a na jeho místo nastoupil typický zápach kuchyňského oleje, nafty z nákladáků a hořícího dřeva z polí sedláků. Přesto dnes ve vzduchu visel náznak něčeho zvláštního – její rodiče se celé ráno chovali divně a něco si tlumenými hlasy šeptali. Jak se blížila k otevřeným oknům kuchyně, její vycvičený nos zachytil první vůně dnešního jídelníčku: *tartes* s cibulí a černými olivami, kterým se zde říkalo *pissaladières*; dušené hovězí s červeným vínem a myrťou; a rybu – která by to mohla být...?

Vpadla dovnitř a zamířila rovnou k začernalým kamnům v rohu, která v sobě po desetiletí strádala žár dobře uvařených jídel. Vůně linoucí se z velkého hrnce se teď už nedala s ničím splést.

„*Bouillabaisse!*“ vykřikla a divila se, proč si matka právě dnes vybrala tohle zvláštní jídlo – na které potřebovala půl tuctu různých ryb – místo toho, aby udělala jednodušší a levnější rybí polévku zvanou *bourride*. Ondine

zdvihla poklici a pořádně si přivoněla. Celer, cibule, česnek, rajčata, fenykl, paprika, petržel, tymián, nové koření a pro jih Francie charakteristická pomerančová kůra. A navíc něco obzvlášť vzácného a cenného, co vývar zbarvilo do zlatova.

„Dala jsi tam šafrán otce Jacquesa?“ zeptala se ohromená Ondine.

Matka vzhlédla od práce a na chvilku se odmlčela. „Ano,“ přiznala. Pak sáhla pro malou skleněnou lahvičku, zdvihla ji proti světlu a uctivě si ji prohlížela. „Bojím se, že to byl poslední zbytek, až na tuhle nitku, kterou jsem neměla sílu spotřebovat.“ Matka s dcerou si vyměnily bázlivé pohledy nad červenou nitkou šafránu, který zanechával tajemnou chuť, již otec Jacques popisoval jako *polibek čerstvě pokosené trávy a kaštanového medu*.

Otec Jacques daroval Ondine svůj vlastnoručně vypěstovaný šafrán poté, co dokončila klášterní internátní školu v kopcích nad Nice. Hloubavý starý mnich, který měl na starosti kuchyni v opatství, byl jednou z těch mála vzácných výjimek mezi starší generací, kdo si Ondininy zvědavosti považoval, na rozdíl od většiny ostatních, které popuzovala. Věděl, že její rodina vlastní restauraci, a proto jí umožnil vyhnout se obvyklým klášterním povinnostem a místo toho mu pomáhala v jeho tichých klidných zahradách a učila se jeho pradávným kuchařským trikům.

Francouzskému šafránu se nic na světě nevyrovná, prohlášoval hrdě, když jim ukazoval pole nachově zbarvených krokusů, o které se trpělivě staral, dokud ve dvou vzácných říjnových dnech nevykvetly. Potom se všichni mniši pustili do práce a sbírali jemné červené pestíky – jen tři v jednom květu –, ze kterých se poté, co se nechaly pečlivě uschnout, staly ty tolik ceněné červené nitky, jež otec Jacques schovával ve skleněných lahvičkách. Ondine s matkou šafrán používaly po špetičkách, aby jim vydržel, a jen při výjimečných příležitostech, jakými byly vánoční pudink nebo *macarons*.

„Co se tu dneska chystá?“ zeptala se Ondine se zájmem.

„Máme na oběd nového významného hosta,“ odpověděla matka nepřítomně.

Ondine nabrala na lžici trošku *bouillabaisse* a ochutnala.

„Hm, úžasná! Ale dala bych tam víc papriky,“ navrhla.

Madam Belangeová zavrtěla hlavou a odměřeně to zamítla: „Ne, takhle je to akorát. Dneska se radši budu držet na uzdě.“

Ondine nečekaně pocítila soucit s matkou, která byla na rozdíl od otce Jacquesa vždy napjatá a nervózní, jak neustále bojovala s časem, zásobami a cenami, aby ušetřila alespoň nějaký frank nebo chvilku času. A přestože po dceři chtěla pomoc, stejně ji k práci pořádně nepouštěla, jako by bylo jasné, že do téhle malé stísněné kuchyně se dvě ženy prostě nevejdou.

Madam Belangeová si zamoučněním zápěstím odhrnula pramínek vlasů a zvolala: „*Vite, vite*, jdeme na to!“ Ale vzápětí varovně houkla: „*Attention!*“ protože se rozlétly zadní dveře a dovnitř vběhl místní poslíček s bednou vajec, sýra a smetany v náručí. Ondine mu uhnula z cesty na poslední chvíli. Zatímco matka chlapci platila, Ondine vybalila zboží z bedny na ohromný stůl uprostřed místnosti. Byla vzhůru už od úsvitu, nejdřív připravila horkou čokoládu na rychlou snídani, kterou si dávala s rodiči, a potom servírovala zákazníkům briošky a kávu. Po snídani nechala na mírném ohni probublávat vývary a vydala se ven čistit zeleninu. Teď nadešel čas přichystat saláty na oběd.

Ale podle všeho dnes měla matka s Ondine jiné plány.

„Dneska připrav jen jeden salát, ale ať si na něm náš nový *patron* pochutná,“ nakázala jí madam Belangeová. „Potom sepiš všechno, co jsme na dnešní oběd použili, abychom to měli někde poznamenané.“ Bokem přirazila zásuvku do kredence. „Tenhle pán u nás bude jíst pra-

videlně, takže mu nesmíme servírovat pořád to samé. Udělej si poznámky, *tout de suite* – ať ti ta tvoje klášterní výchova k něčemu je!“

Ondine sáhla na polici pro jeden z prázdných sešitů, které pro tyto příležitosti měli. Byly vázané v jemné vínově červené kůži, dostali je darem od majitele papírnictví, který u nich třikrát týdně obědval. Otevřela sešit na první straně, kde byl natištěný rámeček ozdobený ilustrací hroznového vína na točité vinné révě. Uvnitř rámečku byla řádka určená pro vepsání jména. Předpokládala, že nový *patron* musí být nějaký bohatý bankéř nebo právník.

„Jak se jmenuje?“ zeptala se.

Matka lhostejně mávla naběračkou. „Kdo ví? Má peníze, na čem jiném by mělo záležet!“

Tak Ondine jednoduše napsala *P* jako *patron*. Potom otočila na další stranu a nadepsala ji 2. dubna 1936, pod datum uvedla dnešní jídlo, vyjmenovala přísady, které použili, a jak jídlo vařili. Matka si tyhle záznamy vedla jen pro důležité hosty a také pro zvláštní příležitosti, například když někam dovážela jídlo nebo pořádala svatební hostiny. Později Ondine připíše poznámky o tom, jak *patronovi* chutnalo a jak by se recept dal upravit, aby mu více vyhovoval.

Madam Belangeová vzhledla od kamen a rozhodně zavelela: „To by stačilo. Schovej ten sešit a pojď jídlo zabalit!“

„Zabalit?“ podivila se Ondine.

Matka nasadila velmi věcný výraz. „Ten pán si pronajal vilu na kopci. Adresu máš tady,“ oznámila jí, sáhla do kapsy pro kousek papíru a podala jí ho. „Každý den mu dovezeš oběd na kole.“

„Jsem snad nějaký soumar?“ postěžovala si Ondine trochu uraženě. „Od kdy rozvážíme obědy? Co je to za člověka, že si nemůže dojít do restaurace jako všichni ostatní?“

„Je to někdo moc slavný z Paříže,“ informovala ji mat-

ka. „Mluví francouzsky, ale říkali mi, že je Španěl. Jeptišky tě v klášteře španělsky naučily, ne?“

„Trochu,“ pronesla Ondine obezřetně.

„No, tak se ti to konečně může hodit.“ Matka se rázně rozhlédla. „Podej mi ten pěkný pruhovaný džbán na víno.“

„Ale to je tvůj oblíbený,“ namítla Ondine. Kromě toho jí tenhle vysoký, ručně malovaný růžovo-modrý džbán slíbili do výbavy – tedy pokud by se snad někdy ocitla před oltářem. Její nesentimentální matka jen pokrčila rameny. Ondine zamumlala: „Doufám, že ho ten nóbl Španěl ocení.“

Teď si musela pospíšet; jídlo bylo hotové. Oběd uložily do tepelně izolovaného kovového koše a každé jídlo pečlivě zabalily do červenobílých utěrek. Potom Ondine sešla do sklepa k dubovému sudu domácího vína, ze kterého odtočila tolik bílého vína, kolik se vešlo do měchu z prasečí kůže, a donesla ho nahoru. Madam Belangeová přikázala číšníkovi, aby koš vynesl ven a pečlivě ho připevnil ke kovovému nosiči na Ondinině kole.

„*Alors!* Poslouchej mě.“ Matka na ni upřela přísný pohled. „Do domu vejdeš bočními dveřmi, které ti nechá odemčené. Půjdeš rovnou do kuchyně. Ohřeješ jídlo a připravíš ho na stůl. Hned potom odejdeš. Nečekej, až se přijde najíst.“

Madam Belangeová štípla dceru do ruky.

„Poslouchalas mě, Ondine?“

„Au!“ protestovala dívka. Dávala pozor a teď měla pocit, že si to nezasloužila. Ale její vyčerpané matce prostě někdy došla slova, a jakmile měl někdo v kuchyni moc otázek, zdůraznila důležitost svých příkazů rychlým plácnutím. V dobách svého mládí madam Belangeová nikdy neviděla, že by si matky a dcery dopřávaly ten luxus trávit spolu čas ve zvědavých filozofických rozho-vo-rech. Děti byly jako kuřátka, láska se jim projevovala stejně, jako ji projevuje kvočna – nakrmíte je, zahřejete,

naučíte, jak se bránit, a občas do nich klovnete a postrčíte je správným směrem, když nevědí, kudy dál.

Madam Belangeová zopakovala: „Potichu vejdi dál, připrav jídlo, přichystej ho na stůl a zmiz. Nevolej na něho a nedělej hluk. Nádobí posbíráš později a taky potichu.“

Ondine měla co dělat, aby nevyprskla smíchy, když slyšela ty legrační příkazy, podle kterých se tam měla krást jako zloděj. Ale matka působila tak vážně, že Ondine pochopila tíhu své zodpovědnosti.

„Rozumím, *maman*,“ přitakala, ačkoliv ty příkazy dráždily její zvědavost.

„A vezmi s sebou ty narcisy z jídelny. Až se budeš vracet domů, zastav se na trhu a kup nové květiny do restaurace,“ vyzvala ji matka tiše a znovu sáhla do kapsy zástěry, tentokrát pro pár drobných. „Na.“ Potom do dcery štouchla loktem. „Jed!“

Ondine poslušně vyrazila k létacím dveřím, které vedly do hlavní jídelny vyhrazené pouze pro večeře. Snídaně a obědy se podávaly venku na terase, ať pršelo, nebo svítilo slunce, poněvadž ji kryla robustní šedobílá markýza, která se dala natáčet a chránila hosty před nepřízní počasí. *Café Paradis* sídlilo v přízemí vápencového domu, jenž měl barvu mandlí naložených v medu. Ondinina rodina žila v pokojích nad restaurací. Ve druhém patře byla velká ložnice rodičů a menší ložnice pro příležitostné hosty, kteří se rozhodli zůstat na noc. Kdysi v ní spávali její dva starší bratři, ale oba přišli o život v první světové válce a skončili na městském hřbitově vedle dalších sourozenců, kteří jako úplně malí umřeli na spálu dříve, než se Ondine narodila. Ve třetím, nejvyšším patře byla jen jedna místnost se skosenou střechou, původně určená pro služky, v níž Ondine prožila celý svůj dosavadní život.

Vstoupila do ztichlé jídelny s naleštěnou podlahou z tvrdého dřeva, židlemi a stoly z mahagonu a tmavě obloženými stěnami. Proti baru viselo na zdi zrcadlo

s pozlaceným rámem a zarámovaná reprodukce slavného Rembrandtova obrazu z roku 1645 nazvaného *Dívka u okna*.

„*Bonjour*,“ pozdravila dívku na obraze, protože už od dětství věřila, že jí to přinese štěstí.

Obraz byl stejně tajemný jako *Mona Lisa*; hodně odborníků – včetně některých hostů restaurace – si lámalo hlavu nad tím, kdo by ona Rembrandtova *Dívka u okna* mohla být. Aristokratka, když má kolem krku několikrát obtočený zlatý náhrdelník a pečlivě obšitý okraj blůzky? Služka, protože má načervenalé tváře a vyhrnuté rukávy? Nebo děvka, která se naklání z okna opřená o lokty a odvážně vystavuje poprsí?

Ondine ten obraz milovala, protože jí připadalo, že dívčiny rozzářené oči všechno sledují, a kdybyste prošli ulicí pod ní, i vy byste vzbudili její zájem. Ale dnes se jí zdálo, že jí dívka vychytrale naznačuje: *Vím, o čem sníš. Myslíš si, že máš na to, abys dokázala dobýt ten velký svět tam venku?*

Ondine se zkontrolovala v sousedním zrcadle. Nebyla žádná záhadná žena, ale její pleť měla světle zlatavý odstín, oči byly teple kaštanové a rty půvabně červené. Ale nejvýraznější na ní byly dlouhé tmavé vlasy, které padaly dolů v bohatých, hedvábných vlnách. Jeden mladík jí kdysi řekl, že ty nádherné vlny a kudrlinky jsou jako interpunkční znaménka za jejími chytrými otázkami a neotřelými nápady, které jí víří v hlavě.

Mladík se jmenoval Luc a zamiloval se do ní a ona do něho – pro oba to byla první pravá, sladká láska. Osiřel, když mu bylo čtrnáct, čímž skončila jeho školní docházka. Od té doby tvrdě dřel pro rybáře, který si ho najal. Kdykoliv Luc dorazil k zadním dveřím restaurace s dodávkou pečlivě roztríděných leskle stříbřitých ryb, často Ondine přinášel nějaký dárek – mušli, lesní jahody nebo malovaný náhrdelník z dřevěných korálků, koupený od nějakého námořníka, který jej přivezl ze svých cest do vzdálených exotických zemí.

Na oplátku mu Ondine podstrčila něco k snědku, obvykle lahodné *tartelettes* upečené z toho nejjemnějšího těsta a chutných kousků různého masa a zeleniny, které dokázala najít. Luc měl neustále hlad, a přesto svou vděčnost projevoval tím, že darované jídlo hned nezhltal, ale jedl ho pomalu, rozvážně a téměř s úctou. Ondine ráda vkládala jídlo do jeho silných, jistých rukou a pak se dívala, jak ho nese k hladovým ústům.

Jenže její otec trval na tom, že než si muž vezme ženu, musí mít dost peněz v bance, aby ji uživil. Tak drahý Luc odplul za prací na jedné z obchodních lodí, které připlouvaly a odplouly do přístavu v Antibes.

V noci před svým odjezdem se odvážně vyšplhal po zábradlí na úzkých balkonech a vkradl se do její podkrovní ložnice, aby se s ní rozloučil. Až do té chvíle si vyměnili jen pár polibků a pohazení na dlouhých procházkách po odlehlých místech v lesích a loukách přírodního parku Vaugrenier, ale oné poslední noci se k sobě tiskli a Ondine, která si bolestivě uvědomovala, že Lucovi se může přihodit cokoli, konečně zjistila, o co v celém tom vychvalování lásky vlastně jde.

Po prvním překvapení z neznámých důvěrností jí to celé přišlo jaksi nevinné, přirozené a příjemné. Spali sladce, dokud je před úsvitem nevzbudili ptáci, a když spatřila Luca spícího vedle ní, bylo jí, jako by na polštáři našla dárek od Ježíška.

„Vrátím se pro tebe,“ slíbil jí a něžně ji políbil, než se šplhal z okna. „Tvůj otec bude ještě hrdý na to, že jsem jeho zeť, až budu úspěšný!“ prohlásil neohroženě, aby dodal odvahy sobě i jí.

To se stalo přede dvěma lety. Zpočátku jí posílal dopisy; byly stručné, trvalo dlouho, než došly, a přinášely jen staré zprávy, protože ne každý přístav měl poštu. Ale potom přestaly chodit úplně. Jen pár lidí v městečku Juan-les-Pins věřilo, že Luc je ještě naživu, a tomu, že se vrátí domů, nevěřil skoro nikdo.

Ondine nemohla přijmout skutečnost, že je opravdu

pryč. Propadla zármutku natolik, že jí otec, který předpokládal, že ji jeptišky naučily poslušnosti – nikoliv umění, hudbě a cizím jazykům –, nařídil, aby na Luca zapoměla a soustředila se na mnohem užitečnější umění vaření, šití a především obsluhování hostů. „A pokud budeme mít takové štěstí, že se nám podaří najít ti manžela,“ dodal přísně, „budeš se z celého srdce a myslí snažit, aby byl šťastný. Rozumíš?“

Ondine si nedokázala představit za manžela nikoho jiného než Luca. Jenže tou dobou už dávno ovládala jednoduché umění falešného souhlasu a jako madona na obrázku jen sklonila hlavu.

„Ano, *papa*,“ pronesla cudně.

Ale stejně jako v klášteře její nejvnitřnější myšlenky pořád patřily jen jí.

OTOČILA SE OD ZRCADLA, vytáhla z vázy narcisy a zabalila je do látkového ubrousku, aby je donesla do vily.

„*Bonjour, papa!*“ zavolala, když došla do přední části jídelny, kam vysokými okny prosvítalo slunce v úzkých podlouhlých pruzích. Její otec seděl sám u stolku v rohu a přepočítával peníze, které do pokladny uložil včera v noci, než je odnese do banky. Většina Ondininých vzpomínek z dětství, které se týkaly otce, byla o tom, jak počítá peníze za svou staromódní kasou. Byl to hezký, příjemný muž, který měl rád své zákazníky, sousedy a chaos rušného života, ale když kroužil kolem hostů restaurace, vždy s tím živým výrazem v očích zvažoval, jak na každém stole co nejvíc vydělat.

Hosty restaurace byli většinou místní, protože byla trochu zastrčená v klidnější části městečka dál od hlavních ulic a obchodů. To ovšem nebránilo náhodným turistům nebo slavným osobnostem v „objevování“ *Café Paradis*, když jim ho doporučili známí nebo recepční v hotelu; nicméně tito vzácní návštěvníci zůstávali poměrně diskrétní a instinktivně si tento drahokam chránili pro sebe.

Monsieur Belange počkal, až Ondine dojde až k němu, pak vzhlédl a potichu pravil: „Ať je všechno dokonalé. Od toho pána nesmí přijít jediná stížnost. Rozumíš?“

Ondine krátce přikývla. „Kdo je to?“ zašeptala.

Otec pokrčil rameny, jako by na tom nesešlo.

„Nějaký důležitý umělec, který chce v klidu pracovat, než se sem v létě všichni nahnou.“

„Jak se jmenuje?“ naléhala dál Ondine.

„Říká si Ruiz.“ V tom, jak to otec pronesl, bylo něco nezvyklého. Ondine byla natolik všímavá, že to poznala, a v očích se jí objevily pochybnosti.

Monsieur Belange to postřehl, pousmál se nad její bystrostí a tiše doplnil: „Ale ve světě umění ho znají jako Picassa. Říkám ti to, protože bys to jméno mohla u něj doma zaslechnout, ale nesmíš ho nikomu prozradit. Nechce, aby někdo věděl, že je tady. Potřebuje soukromí a víc než slušně nám zaplatí, takže se prostě na nic neptáme,“ varoval ji a zdál se být potěšený tím, že právě on byl tak poctěn. „A ještě něco: nesmíš nikde vykládat o tom, cos v tom domě viděla. Od nás nesmí uniknout ven žádné drby.“

„*Oui, papa,*“ slíbila ohromeně. Jméno Picasso už zaslechla; bylo spojené s nějakým skandálem, protože i jepitiška, která je učila výtvarné umění, o něm odmítala mluvit. Zatímco si s tím lámala hlavu, vyšla ven na terasu ve tvaru trojúhelníku.

„*Bonjour,* Ondine!“ zahlaholili tři muži, kteří právě přišli, aby si zabrali svůj oblíbený stůl, u něhož budou při čekání na oběd, který se podává pokaždé přesně v půl jedné, pročítat noviny a popíjet aperitivy. Často přicházeli dřív, aby mohli pozorovat a komentovat všechny, kdo se přišli najíst.

Usmála se na ně, ale pomyslela si: *Vy tři mudrcové tady nemůžete chybět.* Tuhle přezdívkou pro tři pilíře místního obecního života vymyslel Luc. Bělovlasý doktor Charlot, jenž kouřil dlouhé páchnoucí doutníky; pekař Renard, ve třiceti ještě svobodný mládenec, který měl vždy peč-

livě zastřižený knír a vstával tak brzy, že už dlouho před obědem trpěl hrozitánským hladem; a Jaubert, ředitel banky, jehož pleť byla nad černým plnovousem bledá jako kůže upíra a maso si nechával připravovat tak nedopečené, že bylo *bleu*.

Protože se jim povedlo vydělat víc peněz než ostatním, spoléhala na ně celá místní obec – nejen na podporu plynoucí z jejich profesí, ale také na jejich obezřetné a prohnané rady. Ačkoliv měli velmi staromódní názory, v jádru byli laskaví a vždy si našli čas, aby svým sousedům poradili, ať šlo o cokoliv.

Jak Ondine procházela kolem nich, přestali mluvit a tlumená pokašlávání a zdvižená obočí prozrazovala jejich společný názor, že je lepá a žádoucí. Jejich pohledy na sobě cítila, ještě když si skládala sukni mezi nohy, naskočila na kolo a opřela se do pedálů.

Prvních pár metrů šlo ztěžka, protože váha kovového koše za sedlem ji brzdila tak, že se jí zdálo, že se vůbec nehýbe a jen stojí na místě. Odhodlaně zatnula zuby, zabrala větší silou a konečně začala rytmicky šlapat, a když vjížděla na hlavní silnici plnou obchodů a hotelů, už nabírala rychlost.

„Takže ten důležitý *patron* z Paříže se sem přijel schovat před přáteli!“ říkala si. Pravdou bylo, že pro většinu zámožných turistů bylo jaro „mrtvá“ sezona, vklíněná mezi dvě událostmi nabitá období. Zima sem lákala bohaté americké vdovy, které si přijely zahrát karty a *roulette* s nabubřelými ruskými emigranty, německými bankéři s dlouhými *licousy* a anglickými princí. Léto přivedlo mladší a divočejší Američany a Angličany, kteří si vzájemně přebírali manželky a porušovali všechna pravidla a tradice, které vymysleli jejich nudní předci.

„*Bonjour*, Ondine!“ zavolal pošták a dotkl se okraje své čepice, když projela kolem. *Další den bez dopisu od Luca*, pomyslela si a zamávala mu. Od té doby, co Luc odjel, měla pod postelí připravený kufřík, aby s ním mohla utéct, kdyby to bylo nutné, až se vrátí. Ale jak čas plynul,

Ondine si začínala myslet, že uteče sama. Někam, kde o ní místní nebudou klevetit, že ji pustil k vodě. V kufříku měla své nejoblíbenější poklady a peněženku, v níž ještě zdaleka nebylo dost peněz. Zatím.

Když projížděla kolem nádherné přístavní zátoky s její nasládlou vůní mořských řas a hladovým křikem poletujících racků, spatřila, že se vracejí rybáři se sítěmi, v nichž se melou ryby a jejich vlhké šupiny se duhově třpytí na slunci. Ještě pořád měla ve zvyku pečlivě prohlížet postavy na molu a hledat Lucovu výraznou hlavu s vysokým čelem, jeho rozcuchané vlasy a štíhlé a přitom silné tělo. Zato odvrátila pohled, když mýjela špinavé bary a hotýlky, kde prostitutky a chmatáci lákali námořníky, aby utratili svůj plat, než ho donesou domů dívkám jako Ondine.

„Jestli se pokusím protloukat sama, bude stačit jedno uklouznutí a skončím jako tyhle ošuntělé ženské, které se potloukají po barech u přístaviště,“ pomyslela si. S Lucem po boku se nikdy nebála. Jednou jí řekl: *Každý má svou jasnou hvězdu, která ho volá za jeho osudem, ale když přestaneš naslouchat jejímu hlasu, bude utíkat, až ho po letech nakonec neuslyšíš.*

Ukázal na nebe, kde byly u sebe dvě hvězdy tak blízko, jako by se spojily. *Tyhle jsou naše*, prohlásil a ona to cítila stejně a věřila tomu. Ale teď, sama a pořád bydlící pod rodičovskou střechou, se Ondine cítila jako osamocená cínová hvězda na starém vánočním stromku, kterou zapomněli sundat.

Odbočila ze silnice táhnoucí se podél přístavní zátoky a vydala se do hrozivého kopce, který byl tak strmý, až se skoro bála, že se překloupí na záda. Do téhle exkluzivní ulice se obvykle nevydávala; po obou stranách byla obklopená vilami se zdmi tak vysokými, že jen stěží zahlédla okna druhého patra nebo střechu posázenou taškami. Bylo jí, jako by se kradla tajným tunelem.

Jakmile vyšlapala na vrchol kopce, s vítězným pocitem se zastavila a ohromeně si prohlížela přístav, protože ni-

kdy neviděla, jak je z téhle dechberoucí perspektivy veliký. Třpytivé safírové moře jako by tu bylo otevřenější a vábilo ji a světle modrá obloha s nadýchanými bílými obláčky, připomínajícími jemnou hermelínovou kožesínku, slibovala rozlehlejší, nekonečný svět.

Vzdychla si, odbočila na úzkou, písčitou vedlejší cestu a zanedlouho dorazila k vile s bílou dřevěnou branou zasazenou do zdí v barvě smetany.

„Tady je to,“ vydechla Ondine a zpomalila. Seskočila z bicyklu a došla k bráně, po jejímž horním okraji se táhla řada železných tyčí ve tvaru šípů. Zjistila, že přestože je hlavní brána zavřená, není zamčená a kovová petlice se dá snadno nadzdvihnout. Vešla i s kolem dovnitř, opřela ho hned za branou a rychle za sebou zavřela.

Konečně pronikla do vnitřní svatyně a tiše vedla kolo k *patronově* vile – rozlehlé dvoupatrové broskvově zbarvené budově s velkými okny, světle modrými okenicemi a střechou pokrytou cihlově červenými taškami. Okenice dole byly zavřené, ale ty ve druhém patře zely dokořán, aby dovnitř vpustily čerstvý vánek, který v jednom z oken pohlávil bílou záclonou, až se třepetala jako duch.

Zaparkovala bicykl u zdi domu, kolem něhož vedla křivolaká pěšina vykládaná břidlicí ke dveřím kuchyně. Sundala koš a vystoupala po krátkém kamenném schodišti. Volnou rukou stiskla mosaznou kliku. I tady bylo odemčeno.

Cítila zvláštní vzrušení a současně obavy. Zatlačila do dveří.

Potom překročila práh a vešla dovnitř.

Ondine v Picassově vile

V DOMĚ *PATRONA* VLÁDLA TICHO A CHLADNO, PROTOŽE BYL POSTAVENÝ Z OMÍTNUTÉHO KAMENE A ZADRŽOVAL CHLAD UPLYNULÉ JARNÍ VLHKÉ NOCI. KUCHYŇ BYLA CELKEM PROSTÁ, S PODLAHOU ZE ŠIROKÝCH NEPRÁVIDELNÝCH FOŠEN, KTERÉ VRZALY, JAK PO NICH ONDINE KRÁČELA A OPATRNĚ NESLA TĚŽKÝ KOVOVÝ KOŠ NA KULATÝ DŘEVĚNÝ STŮL UPROSTŘED MÍSTNOSTI.

„Zut!“ zaklela a rozhlédla se, aby se zorientovala. V protějším koutě stála úzká černá kamna s rourou vedoucí v poněkud zvláštním úhlu do komína. Naproti stála chladnička.

Odklopila víko koše. Matka navrch prozíravě složila zástěru. Ondine si ji uvázala a zapálila v kamnech. *Bouillabaisse* byla v masivním hrnci s poklicí, která na něm pevně seděla, takže ji donesla rovnou na kamna a začala ji ohřívat na mírném plameni. Všechno ostatní bylo v různých krabičkách, které i s pruhovaným džbánem vyndala ven.

Zatím odnikud z domu nezaslechla jediný zvuk.

Možná si vyrazil na procházku nebo na návštěvu. Že by někdo mohl spát po východu slunce, nebo dokonce po obědě, ji vůbec nenapadlo. Když se seznámila s kuchyní, přitáhly její pozornost létací dveře, které vedly do dalších místností. Opřela se do nich a nakoukla dovnitř domu.

V temné jídelně byl podlouhlý stůl s mnoha vysokými židlemi a vázou zaprášených uschlých květin stojící po-

někud osaměle přímo v jeho středu. Komodu, používanou jako kredenc, zdobila dlouhá krajka.

„Tady to vypadá, jako by tu nikdo nejedl asi tak tisíc let,“ pomyslela si Ondine s mírným záchvěvem paniky. Kde mu vlastně mám připravit oběd? O tom matka nemluvila. Nepředpokládala, že by se *patron* milostivě uvolil jíst v kuchyni, i když by to tam bylo veselejší.

Za jídelnou se nacházel nevelký salon s čalouněnými křesly rozestavenými kolem stolku před krbem. Ondine rychle prošla potměným salonem a cítila se jako ryba, která zvědavě proplová lodí potopenou v hlubinách. Na opačném konci se otevřeným obloukovitým průcho-dem dalo pokračovat do vstupní haly za předními dveřmi a ke schodům do druhého patra.

Došla ke schodišti a nastražila uši. Shora pořád ani hlásek. Copak není nikdo doma? Zapomněl na jejich domluvu?

Podél schodiště se táhla úzká chodba do zadní části vily, odkud vedly dveře na oplocený dvůr, za kterým se rozprostíraly sousední zahrady plné květů, a do jediné další místnosti v tomto patře. Její dveře byly dokořán a Ondine vešla dovnitř, aby se podívala, jestli by nemohla podávat oběd tady.

Byla to jen úzká pracovna s psacím stolem, židlí, telefonem a lampou. Na stole ležely pařížské noviny a velká hnědá obálka adresovaná panu Ruizovi, kterou už někdo otevřel. Vykukovaly z ní menší obálky adresované Picassovi, přeposlané z Paříže, jak bylo znát podle razítka, díky kterému vypadal balíček důležitě.

„Nechce, aby listonoš viděl jméno Picasso a vykládal o tom všude po městě. A má pravdu, náš pošták je ta největší drbna!“ uvědomila si hned Ondine. *Patron* si opravdu dal práci s tím, aby zatajil svou totožnost. „Kdo to jen tenhle Picasso je?“ zajímalo ji.

Na stole si všimla podložky na psaní, na níž ležel papír zaplněný řádky dramatických kudrlinek napsaných tlustým inkoustovým perem. To bylo položené hned vedle.

Vzkaz vypadal nedopsaný, protože ho jeho autor nepodepsal ani jedním z oněch dvou jmen – Picasso ani Ruiz –, jako by se tím vůbec nechtěl zabývat.

Byl napsaný španělsky. Ondine si vzpomněla, jak matka poznamenala, že jí snad konečně její klášterní výchova k něčemu bude. Nemohla odolat, aby to nezkusila, a nejspíš se prokousávala textem. Byl adresovaný někomu, kdo měl španělské jméno Jaime Sabartés, a šlo zřejmě o poněkud podivný dopis:

Konečně odpočívám, spím jedenáct nebo dvanáct hodin denně. Slečnu Gertrudu Steinovou můžete ujistit, že básně už nepíšu. Místo toho jsem se začal věnovat zpěvu, což mě uspokojuje mnohem víc než všechny ostatní druhy umění. Olga a její mizerní rozvodoví právníci mě snad nemohou obrát o polovinu melodií, které si zpívám, nebo ano?

Také jsem obdržel váš balík s hadry, takže hurá! Mám tím pádem čím čistit své štětce, ovšem za předpokladu, že se jich ještě někdy dotknu! Co myslíte? Možná se vzdám malování a budu se raději věnovat zpěvu a stane se ze mě španělský Caruso.

„Proč by si nechával posílat z Paříže hadry?“ divila se Ondine. „Co je to za člověka, že nemůže jít a sám si je koupit? A když na to přijde, proč prostě neroztrhá starou košili?“

Tenhle *patron* očividně nemá ženu, která by se o něj starala. Vlastně psal o rozvodových právnících. Ondine neznala nikoho, kdo by se rozvedl. Je to smrtelný hřích.

Ale hříchem je také strkat nos do cizích věcí. Vrátila se do jídelny a došlo jí, že vypadá tak nehostinně prostě proto, že venkovní okenice brání přístupu světla. Otevřela je dokořán a svěží jarní slunce místnost teple rozžářilo. Dovnitř pronikly vůně z přední zahrady a vyhnaly ven zatuchlost. V jídelně zavládlo příjemné kouzlo Provensálska.

„Mnohem lepší,“ přikývla Ondine. „Ještěže mi *maman*

řekla, abych vzala květiny,“ dodala a vyhodila ty staré zaprášené. Napustila do vázy vodu a vložila do ní kytici čerstvých narcisů. Ustoupila, aby posoudila, jak vypadají; místnost se rozzářila ještě víc.

A právě tehdy uslyšela shora žuchnutí a trhla sebou. Kouzlo bylo zlomeno – už nebyla odvážná ryba proplouvající potopenou lodí, ale dívka, co má přivést a naservírovat oběd. Ondine ztuhla, když zaslechla další zavržení – ano, někdo se pohyboval u schodiště. Čekala na zvuk kroků, které se ozvou přímo na schodech. Zatím nic.

Ale mohl se objevit každou chvíli, a pěkně hladový. Možná slyšel, jak Ondine prochází dole pokoji, a ucítil lákavou vůni jídla ohřívaného na kamnech, jež se teď linula celým domem.

Rychle se vrátila do kuchyně a opatrně přelila víno z měchýře z prasečí kůže do vysokého džbánu, který přivezla. Matka chytře myslela i na něj. V jednoduché jídelně působily jeho jasně malované svislé růžovomodré pruhy vesele.

Ondine se otočila ke kamnům, nazdvihla pokličku, aby zkontrolovala, zda se *bouillabaisse* ohřála, donesla hrnec na stůl v jídelně a položila ho na podložku, kterou našla v kredenci. Vývar a ryba se měly jíst odděleně, proto připravila talíř na polévku, na nějž vyskládala krajíčky chleba, usušené, ale ne opečené, které si může naběračkou přelít vývarem. Plody moře připravila na zvláštní talíř.

Protože myslela na otcovo varování, aby splnila každé přání monsieur Picassa nebo Ruize nebo kdokoliv tenhle člověk byl, srovnala talíře s jídlem do půlkruhu kolem hlavního chodu, aby měl všechno pěkně na dosah. V kuchyni objevila louskáček a malou pletenou misku, do které nachystala rozlouskané vlašské ořechy a čerstvé ovoce.

Nadešel čas, aby se sebrala a nechala svého zákazníka v klidu poobědvat. Měla by jít. Věděla to, jenže ten podivný dopis, který *patron* nechal dole, nějak nakazil její neposednou mysl; a když na kuchyňském pultu našla prázdný poznámkový blok a tužku, nedokázala odolat

pokoušení načmárat mu vzkaz. A protože podle všeho četl francouzské noviny a ona si nebyla jistá tím, jak ho sestavit ve španělštině, napsala ho francouzsky:

Doufáme, že vám tento oběd bude vyhovovat. Pokud Vás napadá, jak bychom mohli naše služby zlepšit, dejte nám prosím vědět. Později se vrátíme pro nádobí a uklidit. Bon appétit.

Ondine opřela vzkaz o mísu s ovocem. Potom vyklouzla z kuchyňských dveří, nasedla na kolo a šlapala, aniž by se ohlédla zpět k domu.

Líbilo se jí, jak je bicykl bez koše na jídlo lehounký. Jakmile vyjela z ulice, kde bydlel monsieur Picasso, zatočila zpátky na větší silnici sevřenou po obou stranách vysokými zdmi. Na vrcholu strmého kopce, odkud byla nádherná vyhlídka, pocítila náhlé vzrušení, když se na krátký, vteřinu trvající okamžik zastavila a pak se střemhlav vrhla mezi jasnou oblohu, která visela nad ní, a širé moře, jež se rozkládalo za přístavem.

Bez šlapání se řítila dolů z kopce – ale zdálo se jí, že ji cosi táhne vzhůru, jako by se měla vznést jako pták. Jak nabírala rychlost, připadalo jí, že její vlající vlasy a sukně jsou křídla, která ji vynesou výš, až do toho ohromného světa, který se rozpíná za obzorem.

„Hurá!“ křičela z plných plic a užívala si ten pocit beztlíže, odvahy a svobody. Až když podle matčiných instrukcí dorazila na farmářský trh na druhé straně města pro květiny, její povznesená nálada se rozplynula a přísné pohledy žen sedláků, které hlídaly svou jarní sklizeň tak toužebně očekávanou zákazníky, ji vrátily zpátky na zem. Stánek s květinami hýřil změtí jasných barev a ovoce a zelenina hned vedle byly poskládané do dokonalých pyramid.

„*Bonjour*, Ondine!“ volala na ni rezníková tlustá manželka a zamyšleně si ji prohlížela.

„*Bonjour*, Ondine!“ zatrylkovala rudovlasá květinářka, jakmile dívka u jejího stánku seskočila z kola.

„Kde jsi dneska jezdila?“ chtěla vědět vyhublá prodavačka ovoce.

„Nový *patron*,“ vysvětlila Ondine, jako by o nic nešlo, a neurčitě kývla hlavou směrem k vilám. Příliš pozdě si uvědomila, že v tomhle ročním období je tu ještě tak málo lidí, že se každý nový host musí automaticky stát předmětem drbů.

„Myslíš toho Španěla nahoře na kopci?“ ujistila se prodavačka ovoce a podala Ondine malý krvavě červený pomeranč. „Slyšela jsem, že má tady dole přítelkyni, se kterou se vídá o víkendech. Ale co tu celou dobu jinak dělá?“

Květinářka sáhla mezi květy, aby vytáhla křehké narcisky, na které Ondine ukázala, a prohodila spiklenecky: „Je prý nějaký podezřelý, nikdo ho ještě neviděl za dne, ale můj bratr Rafaello tvrdí, že se u něj svítí dlouho po půlnoci!“ Rafaello byl policista, který hlídal městečko v nočních hodinách a po mnoha letech sledování temných stran lidské povahy se už ze zvyku díval na většinu lidí jako na potenciální zločince.

„Zapamatujte si, co vám říkám, ten nový nájemník je bankovní lupič, který se tu zašil i s lupem!“ přidala se manželka řezníka. „To je jasné – kdo jiný by si pronajal celý dům jen pro sebe, když není sezona, a navíc je bez rodiny!“

Ostatním také připadala dobrovolná osamělost nepochopitelná, proto se rychle vrátily na bezpečnou půdu obvyklých drbů o tom, která dívka se ještě na jaře zasnoubí. Dřív nebo později se každý stane tématem jejich věčně klevetících jazyků.

„Neboj, Ondine,“ zapípala drobná prodavačka, která na dřevěných prknech naaranžovala do lákavých řad kopečky smetanových sýrů. „Taky se vdáš a budeš mít děti. Jen dočkej času.“

„Dočkej času!“ opakovaly všechny moudře.

Ondine zaplatila květiny a rychle nasedla na kolo. Věděla, že jí ženy nechtěly ublížit, ale všechny si představovaly, že to s Lucem skončilo špatně, nebo že si, ať už je

kdekoliv, našel nějakou jinou. Snažila se na takové věci nemyslet. Přesto v ní jejich všetečné trhovecké klevetění oživilo pochyby o vlastním úsudku.

Co když *patrona* rozčílí vzkaz, který mu nechala? Dívka jako Ondine – obzvláště když posluhuje tak významné osobě – by se neměla projevovat, pokud ji k tomu někdo nevyzve. Neměla být tak troufalá a psát mu.

„Proč jsem to udělala?“ zlobila se sama na sebe cestou do restaurace. Dokonce ho neuváženě vybídla, aby kritizoval matčino jídlo, kdyby chtěl! Otec by byl bez sebe zlostí, kdyby to zjistil.

Ale nebyl čas to rozebírat. Nečekaně dorazila velká skupina venkovských obchodníků, kteří seděli na terase a čekali na pozdní oběd, a číšníci usilovně pobíhali od stolu ke stolu, aby je všechny obsloužili. Jen co Ondine vstoupila do kuchyně, matka, která právě ohřívala polévku, ji zapráhla do krájení, mazání a plnění baget studeným masem, sýrem, paštikou a olivovou tapenádou, aby připravila chutnou variantu chlebičků, kterým se říkalo *tartines*.

Madame Belangeová se pohybovala s jistotou kuchařky, která ví, že její kuchyně je vysoce ceněná. Teprve, když jí vybyla chvilka, se obrátila a stručně se zeptala: „Ve vile šlo všechno hladce?“ a spokojila se s jediným Ondininým přikývnutím.

Uběhlo pár chvil, než do kuchyně nakráčel otec, pohlédl na své kapesní hodinky a vyzval ji rozhodně: „Ondine! Vrať se k *patronovi* pro nádobí.“

„Ano, *papa!*“ Ondine si umyla ruce, navlékla kabát a vyrazila. Nasedla na kolo a opírala se rovnoměrně stále stejným tempem do pedálů, takže tentokrát dorazila, aniž by lapala po dechu.

V *patronově* ztichlé kuchyni bylo všechno tak, jak to opustila. Z jídelny se neozývalo žádné cinkání příborů. Opatrně nahlédla dovnitř.

Na talířku s pečivem leželo pár drobků, z garnátů a koryšů zbyly jen skořápky. Salát a sýr také zmizely.

„Spořádal to všechno!“ zvolala s úlevou. Picassův látkový ubrousek byl složený vedle talíře; to gesto ji něčím došlo.

Jak osamělý asi je umělec, který jí úplně sám, napadlo ji, když odnášela jeho prázdný talíř a zbylé nádobí zpátky do kuchyně. Opuštěný, a přesto musí být podivně osvo-
bozující přicházet a odcházet, jak se vám zachce, a nemuset nikomu vysvětlovat proč nebo naslouchat něčím výčitkám. Takovou svobodu si Ondine takřka nedokázala představit.

Když zdvihla pokličku hrnce, který nechala na podložce, vykřikla překvapením, protože viděla, že Picasso si došel pro pár dalších porcí *bouillabaisse*. „Maman bude mít radost.“

Začala balit nádobí. Vila byla snad ještě tišší než předtím a Ondine vycítila, že tentokrát je dům doopravdy prázdný. Vrátila se do jídelny, aby poklidila.

V misce s ovocem a oříšky se taky prohraboval. A její vzkaz se o ni stále opíral. Ale nejen, že ho přečetl, ale pod její čmáranice, přímo na ten samý papír, napsal:

S'il vou plait, je voudrais plus de piment,

pod to připojil rozsmarnou kresbu dlouhé, zářivě červené papriky, a ještě dopsal:

dans votre excellente bouillabaisse.

„Přál by si v naší vynikající bujabéze víc papriky,“ usmála se Ondine šťastně.

Až se vrátí do restaurace, nesmí si to zapomenout zapsat do sešitu, kam si poznamenává přání zákazníků. S úsměvem si schovala dopis do kapsy. Když však zavírala kovový koš a nakládala ho na bicykl, uvědomila si, že něco chybí. „Kde je mamincin pruhovaný džbán?“

Patrně v tomhle nepředvídatelném místě beze stopy zmizel.

Ondine v Minotaurově bludišti

NEMOHLA SE ROZHODNOUT, CO JE HORŠÍ – NECHAT SE NACHYTAT *patronem*, jak u něho slídí, nebo snést vztek matky, až se vrátí bez růžovo-modrého džbánu. Rozhodla se risknout to s umělcem a pustila se do hledání.

Rychlá prohlídka kuchyně jasně ukázala, že musí v pátrání postoupit dál. V jídelně nebylo nic, stejně jako v pracovně. Dodala si odvalu a statečně zahlaholila: „Haló?“

Ticho. Má teď možná jedinou příležitost, aby zkusila hledat džbán nahoře v poschodí.

Zhluboka se nadechla a vyrazila nahoru. Obezřetně nakoukla otevřenými dveřmi do velmi malé a prosté ložnice, ve které spatřila zmačkané polštáře a na zemi pohozenou přikrývku.

Proč se rozhodl, že bude spát jako mnich právě v tomhle pokojíčku? Odpověď našla, když došla do vedlejší místnosti, ve které kupodivu chyběla postel, zato byla přeplněná skicáky, novinami a malířskými potřebami, které se povalovaly úplně všude.

Takového harampádí. Bezmocně se poohlížela po džbánu. Nikde ani stopa. V tomhle provizorním ateliéru ani nevěděla, kam se podívat dřív.

„Co s ním provedl?“ divila se. „Co když ho rozbil a vyhodil?“

To se jí zdálo nepravděpodobné, a tak hledala dál. V protějším koutě viselo na stojanu prázdné plátno.

Vedle něj si všimla stolečku zaplněného neotevřenými tubami barev a dosud úplně čistými štětci. Popošla k výklenku se střešním oknem, pod kterým stál velký kulatý stůl zasypaný náhodně poházenými novinami a zmuchlanými skicami. Pod těmi se mohlo skrývat cokoliv.

Ondine přistoupila blíž, spatřila kresby a bezděčně vykřikla: „*Dieu!* Tak tohle tady provádí?“

Nejdřív odvrátila oči, jako by ji nějaký námořník lákal do postranní uličky, aby jí ukázal neslušné fotky, které si přinesl z bordelu. Ale ty obrázky byly tak složité, že se na ně musela podívat znovu, aby pochopila, co znamenají.

Jedna skica byla děsivým propletením dvou nahých postav – muže a ženy – křečovitě zaklíněných v divokém zuřivém zvířecím aktu znásilnění, jež v prvním okamžiku působilo, jako by lev požíral koně. Ale ne, tohle byli lidé – protože obraz nebyl ušetřen jediného anatomického detailu, včetně jejich pubického ochlupení a pohlavních orgánů.

Žena byla blondýna s milou tváří a poněkud dlouhým nosem, který bránil tomu, aby byla vysloveně krásná. Měla plná stehna, paže, prsa i zadek – statná, zdravě vyhlížející dívka, a přesto uvržená do pozice bezmocné submisivity, s hlavou zvrácenou pod dopadem útoku a kulatými prsy a břichem bezbranně nastavenými a požíranými mužem jako šťavnaté melouny. Pokud se té postavě ovšem dalo říkat muž, protože to byla podivná bytost s rohy a nahým lidským tělem s agresivně odhalenými slabiny a jasně zřetelným penisem. Ale hlava a ocas byly býčí; nozdry té nestvůry jako by vyfukovaly obláčky hněvu.

Popletená Ondine si prohlédla další obrázky plné násilí a objevila, že modelem byla vždy stejná světlovlasá žena, jen pokaždé v jiné póze. Nad poslední skicou se jí ulevilo, protože nebyla tak temná, zobrazovala muže s odhalenou hrudí a jeho nahou dāmu spokojeně si hovící na pohovce, s věnci na hlavách a poháry vína v rukou. V okně za nimi se promítal příjemný den. Pár vypadal vlídně a přátelsky, milý satyr a jeho žena bohyně,

společně doma, zklidnění, nasycení, něžní. Skicu místo těžítka držela na stole velká mořská mušle. Nachové, fialové a bílé vlnky na ní byly tak líbezné, že ji Ondine zdvihla a přidržela si ji u ucha, protože ji napadlo, že bude naslouchat šumění moře a přitom si dál uhranutě prohlížet tyhle obrazy.

„Líbí se vám Minotaurus?“

Zvučný hlas muže, který mluvil francouzsky s mírným španělským přízvukem, se ozval ode dveří. Ondine se provinile otočila. Nachytal ji, jak strká nos do jeho práce! A bylo to o to horší, že *patron* se zabýval tím, že kreslil nahé ženy, které dělaly divné věci s muži, co vypadali jako zvířata. Cítila, že hanbou celá zrudla.

Muž ve dveřích se tvářil nevyzpytatelně, postával tam s rukama v kapsách a upřeně na ni zíral těma nejtemnějšíma a nejčernějšíma očima, jaké kdy viděla, a vpíjel se do ní pohledem, až ztuhla jako lesní zvíře, které právě zaslechlo nablízku zapraskat větvičku.

„*Bonjour, patron!*“ podařilo se jí vyhrknout, a i když by nejraději utekla, byla jako vrostlá do země.

Měl obličej ve tvaru mandle, tupý nos a rozložitou hrud' a vypadal jako primitivní figurka vyřezaná z tmavého dřeva. *Jako divoch z Afriky nebo Polynésie*, pomyslela si Ondine, která si nemohla pomoci a vybavily se jí misionářské knihy v klášteře – protože tenhle člověk jako by nepatřil do drahého saka a čepice, které měl na sobě, ale do zvířecí kůže a čelenky z jestřábího peří.

„*Bonjour,*“ odpověděl a dál si ji troufale prohlížel. Konečně se usmál, a jako by teplý sluneční svit naplnil místnost povzbuzující energií. Sundal si sako a Ondine ulehčeně vydechla, protože najednou vypadal víc jako člověk. Vlastně se oblékal jako celkem usedlý zralý muž: košile s povoleným límečkem, svetr, vlněné kalhoty s elegantním páskem.

Popošel o něco blíž a Ondine si uvědomila, že je na muže dost malý, dokonce menší než ona. Sundal si vlněnou čepici, ne že by ji sňal z hlavy, jak to dělávají ostatní

muži, prostě ji rovnou odhodil na židli i se sakem. Bezmyšlenkovitě si hrábl rukou do řídnoucích vlasů, které byly rozdělené na straně pěšinkou a sčesané přes vršek hlavy; přesto byly trochu přerostlé a rozcuchané, jako by naznačovaly svobodu umělce.

Patron pořád nic neříkal. Díval se na ni tak, jak by to většině lidí připadalo neslušné. Způsob, jakým ji prozkoumával, byl skoro vyzývavý – nejen její šaty a to, jak vypadá, ale i její myšlenky a pocity. Jedna její část toužila utéct a skrýt se. V jeho uhrančivém pohledu však byla taková inteligence a vitalita, že si uvědomila, že udělala krok směrem k němu, jako by byl Jupiterem a ona jen novým měsícem lapeným jeho přitažlivostí a proměnným v ochočenou družici.

„Vy jste dívka z restaurace?“ otázal se zdvořile. Hlas měl kultivovaný, ale trochu nosový. I když mluvil plynule francouzsky, tvrdě usekával souhlásky a jejím uším se zdálo, že přehání samohlásky.

„*Excusez-moi, patron,*“ zamumlala a provinile vrátila mušli na stůl. Věděla, že by měla sklopit hlavu a nezírat na něj; tak by se podle jejího otce a starších lidí z vesnice měla chovat žena, ocitne-li se tvář v tvář mužově autoritě.

Ale pak se jí vybavila červená paprika, kterou dokreslil pod svůj vzkaz. Jak by mohla paprika vypadat rozpustile? A přece vypadala. Když myslela na tu veselou kariaturu a vřelá slova pod ní, nemohla si pomoci a musela se usmát.

„Jsem ráda, že se o vás můžu starat. A příště nezapomenu přidat víc červené papriky,“ dodala.

To ho překvapilo. „Tak vy jste ta kuchařka? No na to, kolik vám je, jste odvedla výbornou práci.“

Ondine neměla v úmyslu přivlastňovat si zásluhy za matčinu *bouillabaisse*, jenže ji nenapadl žádný vhodný způsob, jak se z toho vykroutit, tak místo toho pohodila rukou ke skicám na stole a ostýchavě pronesla: „Omlouvám se, že jsem se dívala na vaši práci.“

„Znáte příběh o Minotaurovi?“ zeptal se tichým a pouťavým hlasem, jako by předčítal pohádku. „Vládne ostrovu. Lidé z místní vesnice obětují nejkrásnější dívky, aby mu sloužily v jeho dekadentní vile. Nemůže se rozhodnout, jestli je znásilní, nebo zabije. Někdy udělá to i to. A současně zve básníky a hudebníky, aby mu hráli a zpívali a tancovali. Všichni si dopřávají šampaňského a ryb a jejich orgie se táhnou celé noci a dny. Minotaurus má moc nad všemi ženami, mladými i starými – jenže ty se ho bojí, takže ho žádná skutečně nemiluje. Jednoho dne si do jeho bludiště najde cestu mladý rybář z pevniny a dýkou toho posvátného netvora zabije.“ Naklonil se nad skici a předvedl výpad, jako by máchl mečem. „Jenže vždycky se objeví nějaký další Minotaurus, který ho nahradí,“ dodal věčně, „protože ženy netvory milují.“ Ondine ze sebe nedokázala vypravit jediné slovo, cítila se jako začarovaná.

„Který obrázek se vám líbí nejvíc?“ zeptal se jemným konejšivým tónem, tak klidným, jako by ji chtěl obalamutit. Připomněl jí nestydaté kluky, kteří se scházejí před školou a zkoušejí dívky přemluvit, aby jim ukázaly kalhotky.

Čekal na odpověď. Ondine vzpurně zdvihla bradu. „Tenhle,“ pronesla stejně nedbale, jako by si u květinářky vybírala růži, a ukázala na laskavější, domácky poklidný obrázek, na kterém vedle sebe Minotaurus a blondýna rozkošnický odpočívali nazí na poduškách.

„No, před bouřkou bývá největší klid,“ pošádil ji. „Jak vám říkají?“

„Ondine,“ odpověděla.

„Aha, vodní nymfa! Z vln Juan-les-Pins,“ vykřikl pobaveně.

Cosí Ondine ponouklo, aby se troufale zeptala: „Mám vám říkat monsieur Ruiz – nebo Picasso?“

„Pst!“ ohradil se rozpustile a přitiskl si prst na rty. „Obě jména jsou moje. Rodiče mi věnovali tu nejdelší řadu jmen, jakou si jen dokážete představit – na počest toli-

ka strýčků a příbuzných! Tady ve městě používám Ruiz, to je jméno po otci. Ale poněvadž ten byl také umělec, podepisuju své práce jménem po matce; takže teď jsem prostě“ – zabušil do své hrudi a pronesl s předstíraným divošstvím – „Picasso.“

Jako by si náhle vzpomněl, proč je tady, otočil se od ní a začal se probírat sklenicemi a štětci a dalšími tajemnými předměty, které stály na stolech všude kolem něj. Ondine pochopila, že je čas nechat ho jeho práci, a tiše vyklouzla z místnosti.

Teprve když došla do kuchyně, vzpomněla si, proč se vydala nahoru.

„Ouvej, zapomněla jsem se zeptat na maminčin džbán!“ vykřikla zoufale. Ale teď pro něj rozhodně nemohla jít. Jestli se matka zeptá, Ondine si bude muset něco vymyslet.

PO NÁVRATU DO RESTAURACE ji madam Belangeová rovnou zaměstnala: „Ve vile na *Cap* je večírek. Ta nezvladatelná dcera z té rodiny z Paříže slaví narozeniny – jejich kuchař potřebuje pomoci, protože se mu porouchal jeden ze sporáků!“ Kuchyňský stůl už se plnil velkými tácy s *hors d'oeuvres*. Ondine si rychle natáhla zástěru. „Pošlou pro tebe auto,“ poznamenala matka. „Připrav se, že ty tácy vynesesh a ukážeš jim, které předkrmy se podávají teplé a které studené.“

Ondine očekávala kuchařovu dodávku, takže ji trochu polekalo, když o pár hodin později zastavila před restaurací elegantní černá limuzína. Odvázala si zástěru, upravila vlasy a šaty a vyklopýtala ven s velkým tákem, následovaná číšníky s dalšími podnosy.

Zadní dveře auta jako by se samy otevřely. Ondine nakoukla dovnitř a spatřila tři mladíky oblečené v tmavě modrém a bílém flanelu a dvě ženy v pastelových večerních šatech. Všichni drželi v rukou sklenice na koktejl a jeden z mužů třímал lahev šampaňského. „Nese se nám jídlo, *splendide!* Ale proboha – kufr je plný našich

zavazadel!“ ozval se mužský hlas a výbuch smíchu naznačil, že jsou už všichni přiopilí. Byli o několik let starší než Ondine, přesto jejich rozjařené, rozmazlené tváře připomínaly telátka.

Museli z Paříže přijet luxusním *Train Bleu* a večírek pro ně očividně už začal – nebo možná byl pro tuhle bujarou partičku celý život jeden velký večírek.

„Pojď,“ vyzval ji další z mladých mužů rozjařeně, „přesuneme holky na přední sedadla a ty – jak se jmenuješ? Ondine, povídáš? Krásné jméno. No, Ondine, můžeš naskládat všechno jídlo hned sem vedle nás!“ Následovaly další salvy smíchu, jak se dívky soukaly ven z auta a pak zase zpět na přední sedadlo vedle řidiče. Ondine opatrně podala táč mladíkům a číšníci na něj potom pokládali další tácy, které se daly skládat na sebe, až se celá stavba téměř dotýkala střechy auta. Ondine se zeptala řidiče: „Komu mám říct, co s tím? Některé se ještě musejí ohřát.“

Jeden z mladíků to zaslechl a vyzval ji: „Radši pojed s námi, *chérie*, a vysvětlí to celé naší hostitelce.“ Řidič přitakal a Ondine nezbylo nic jiného než se vmáčkнуть na přední sedadlo, na kterém už byly natěsnané chichotající se slečny.

„Kupředu, pane! Ondine, tady máš šampaňské,“ vykřikl první mladík a podával jí sklenici. Auto vyrazilo vpřed, takže nápoj rychle usrkla jen proto, aby zabránila tomu, že se na ni vylije. Byla vklíněná mezi dveřmi auta na jedné straně a korzetem dívky na druhé a hlava se jí točila ze směsice parfémů, která proměnila auto ve skleník orchidejí a gardenií. Pokaždé, když řidič zatočil, spolujezdci zahulákali, přehnaně sebou trhli a přítulně se tiskli jeden na druhého.

„Hurá! Vzhůru na moje narozeniny!“ vykřikla jedna dívka. Její kamarádka ji řízně usadila: „Hele, všichni víme, žeš nás sem zatáhla jen proto, že seš zabouchnutá do toho kluka z Nice! Mělas být minulý týden na mém večírku v Paříži. Ukázal se tam Jean Renoir a přemlou-

val Coco Chanel, aby mu do jeho nového filmu navrhla kostýmy. Trval na tom, že ho nemůže odmítnout, když dělala kostýmy i pro Cousteauův balet. Slyšela jsem, že pozadí pro balet maloval Picasso. To by mě zajímalo, jestli ho bude dělat i pro Renoirův film.“

Oslavenkyně vypískla: „Tys měla na večírku Picassa? Tak ráda bych se s ním seznámila!“

„Ne, copak nevíš, že poslední dobou Picasso není nikde k sehnání? Prostě zmizel. Slyšela jsem, že odjel do Orientu malovat gejši! Stála bys mu modelem? Nahá? Já rozhodně!“ pokračovala druhá dívka.

Jeden z mladíků ji opravil: „Picasso není v Orientu, vím určitě, že vyrazil do Španěl.“

Ondine potlačovala smích. Šampaňské ji dovedlo k úvahám, jak by se asi tvářili, kdyby vyrukovala se svým velkým tajemstvím: „*Chacha! Picasso je od nás právě teď, jen co by kamenem dohodil!*“

Auto právě mýjelo prudký svah, který dnes musela Ondine dvakrát vyšlapat. Ale mlčela, když projeli kolem a pokračovali zatáčkami podél pobřeží, až nakonec zabočili do dalšího svahu na dlouhou soukromou příjezdovou cestu velké bílé vily, u které stálo neuspořádaně zaparkováno množství aut. Sotva limuzína zastavila, jeden z mladíků vyskočil a otevřel dveře, o něž se Ondine opírala.

Abyste nevypadla, chytil ji galantně za loket: „Hopsá! Smím prosit?“ vtipkoval. Zdvihl jeden tác a zavelel: „Pojďme všichni Ondine pomoci vynosit to jídlo!“ Jeho přátelé pobrali zbývající tácy a skupina se vydala přes trávník k vile, kterou v prohlubující se tmě osvětlovaly čínské lucerny.

„Už jsme tady!“ zavolal na vysokou, štíhlou starší ženu s alabastrovou pokožkou a dlouhou šjí připomínající labuť, jež kráčela po trávníku směrem k nim. Vyzařovala takovou přirozenou autoritu, že to musela být hostitelka.

Ondinin průvodce se zeptal: „*Voilà!* Kam máme dát tyhle lahůdky?“

Labutí žena odpověděla: „Zaneste je do kuchyně, *mes enfants*.“ Z domu se k Ondine donesl zvuk kláves a ladění houslí. S tácem v rukou následovala Ondine mládež k terase, na které číšníci roznášeli nápoje hostům kroužícím dokola ve vzdouvajícím se hedvábí a šifonu.

Ale cestu jí zatarasila hostitelka, která vkročila přímo před ni a kývla na číšníka, aby od ní převzal táč. Ondine se narychlo pokusila vysvětlit, které předkrmy je nutné ohřát.

„Moc vám děkuji,“ zarazila ji hostitelka pevným prezíravým tónem. „Můj kuchař si s tím poradí. Dobrou noc.“

Ondine zčervenala, jako by ji obvinili, že krade rodinné stříbro. Dostala se tak blízko k vile, že skrz podlouhlá okna viděla do jídelny, kde byl prostřený nádherný obrovský stůl křišťalovým sklem, porcelánem a planoucími svícny. Uvnitř se míhali hosté, jejich siluety se rýsovaly proti světlu, a vypadali přesně tak, jak ji učili, že se v nebesích pohybují andělé.

Obrátila se a vrátila k parkovišti, kde stála limuzína, jenomže teď bez řidiče, který kamsi zmizel. Domů se očividně nevrátí ve stejném stylu, jakým odjížděla. Nezbyvalo jí než dojít zpátky do restaurace pěšky.

Den začal tak slibně a povzbudivě, ale teď, když šlapala inkoustovou tmou, cítila v srdci hořkost i přes chuť šampaňského na jazyku. Dokonce si říkala, jak byla bláhová, když si dělala naděje na šťastnější, lepší budoucnost, v níž by mohla objevit, jakou ženou jí bylo osudem určeno se stát.

„Bohatí a důležití lidé jsou dozajista na celém světě úplně stejní jako ta dáma na večíрку. Jak mě vůbec mohlo napadnout, že bych se vydala do toho velkého světa a čekala, že mě přijme s otevřenou náručí, když nemám muže, peníze ani žádné doporučení?“ vyčítala si. „Nikdy mě do něj nepustí, a to znamená, že se můj život nikdy nezmění, ať udělám, co udělám a půjdu kamkoliv!“

Jakmile ale došla do přístavu, černou oblohou zazá-

řila padající hvězda tak vznešenou krásou, že Ondine zadržela dech a napadlo ji něco jiného.

„Tihle lidé na večírku si přáli, aby se mohli seznámit s Picassem, a já se s ním znám! Ale on se mnou nejednal, jako kdybych se tam vloupala. Líbila jsem se mu – dokonce se mě zeptal, co si myslím o jeho obrazech.“

Začalo jí docházet, že možná všechna dnešní znamení naznačují, že se nemusí vydávat do širého světa, aby našla lepší osud. Možná, třeba jen možná, přinesl Picasso ten velký svět až sem k jejímu prahu, přímo do Juan-les-Pins.

Picasso v Juan-les-Pins, jaro 1936

PABLO PICASSO SI ŘÍKAL, ŽE BY BÝVAL UDĚLAL LÉPE, KDYBY NEčetl dnešní poštu. Zničila znovunastolený mír v jeho duši, který byl křehký jako mladý zelený výhonek zjara. V době, kdy dorazil do Juan-les-Pins, předpověď počasí zprvu nevypadala slibně – jen zima a déšť – což ho přimělo k úvahám, jestli nebyla chyba uchýlit se sem mimo sezonu. Nějaký čas jen dvanáct hodin denně spal, což byl sám o sobě zázrak po tolika bezesných nocích v Paříži.

Nakonec mu došly zásoby, které si přivezl s sebou, a tak si oblékl starý kabát a klobouk a zamířil do městečka: toulal se jeho uličkami a užíval si dobrodružný pocit toho, že je na útěku z Paříže, a k tomu inkognito. Přivábila ho živá, přátelská restaurace Paradis, vedená místními, kteří, jak se zdálo, své práci rozuměli. Objednal si hustou venkovskou polévku s klobáskou z divočáka a čočkou, která mu rozehrála krev a nasýtila tělo i ducha tak, že mu to připomnělo chlapecká léta ve Španělsku. Domácí červené víno a přátelské prostředí restaurace ho zahalily do své ochranné náruče jako teplá deka jeho milující italské matky.

„Tohle je přesně to, co potřebuju,“ uvědomil si Picasso. „Jeden měsíc a budu zase silný jako bojový býk!“ Současně mu však bylo jasné, že jeho nově nabytá síla se může stejně rychle rozplynout, jakmile začne zápolit s přízemními rozhodnutími a starostmi, které z něj vždy vysávaly život. Jako třeba s každodenními otázkami: Co

jíst? V kolik? A kde? Nutnost řešit tyhle liliputí záležitosti ho jednoduše vyčerpávala.

Takže když se ho majitel restaurace otázel, zda by mu mohl ještě něčím posloužit, Picasso se s ním okamžitě dohodl na donášce obědů do vily. To by se mohlo stát kotvou Pablových všedních dnů a zajistit, že se jeho energie nerozplyne v nekonečné nerozhodnosti stran domácnosti – navíc získá svobodu soukromí a čas na práci.

Pomohlo mu už jen to rozhodnutí, protože se dnes probudil dřív než obvykle a cítil se svěží a plný nadějí. Uvědomil si, že je čtvrtek – den příznivý pro odjezdy a příjezdy, pro vymetání starých démonů a počátky nových dobrodružství.

V poštovní schránce našel balíček, který právě dorazil z Paříže. Dopisy mu přeposlal – a přebral – jeho starý přítel a pomocník Sabartés, který očekával pokyny, jak na ně odpovědět, aby nikdo nemohl zjistit, kam Picasso zmizel.

Nejdřív odhodil balíček na stůl v zadní místnosti. Jenže to samozřejmě nijak nepomohlo. Vyčkává tam jako pavouk, napadlo Picassa. Jedinou možností, jak zničit jeho hroživou sílu, bylo se mu postavit.

S vyzývavou okázalostí balíček rozbil, odkládal stranou obálky od přátel, obchodníků s uměním a redaktorů časopisů a galerií a s hrůzou čekal, až najde jednu jedinou konkrétní věc – obálku z právnické kanceláře, která se mu stala tak nepříjemně známou, že se mu sevrěly útroby, jakmile ji spatřil.

„Ta ďáblice!“ vykřikl. Roztrhl ji a s rostoucí nechutí pročetl. Co za pitbulu si ta jeho cizácká Ruska najala! Ale neměl by se divit. Vzít si aristokratku je jedna věc. Vzít si baletku další. Ale vzít si ženskou, která je jedno i druhé! Kdybyste se na hlavu postavili, nedokázali byste stvořit větší čubku.

Přesto si své křehké, přelétavé tmavovlasé Olgy stále vážil. Využíval toho, že je její manžel, strojí se ved-

le „pravé dámy“ do šviháckých obleků jako dandy a její společenské styky mu otevřely dveře do nejvyhlášenějších evropských salonů.

„Ve Španělsku si může chlap celé roky vydržovat manželku na jednom konci města a milenku na druhém, a jim to dojde až na jeho pohřbu, kdy už je mu to úplně jedno,“ postěžoval si Picasso.

Jenže v Paříži ne. Taktnost jim dlouho nevydržela. Jakmile jeho světlovlasá milenka otěhotněla, společní „přátelé“ nedokázali odolat a všechno Olze o Marii-Thérèse vyžvanili. A teď jeho žena zasvětila všechen svůj čas, energii a hněv tomu, aby vyhrála tuhle právní bitvu. Jak by s ní umělec mohl soupeřit?

Jenže rozvod nepřicházel v úvahu, protože smlouva, kterou podepsal, podléhala francouzskému právu, jež vyžadovalo spravedlivé rozdělení majetku. A majetek podle všeho zahrnoval i umění. Nákladní a módní právníci, které si Olga najala, byli odhodlaní rozdělit jeho sbírku napůl stejně jako starozákonní žena, která by raději nechala rozříznout své dítě na dvě půlky, než aby ho měla ta druhá. Dokonce už donutili soudce, aby nechal zapečetit Picassův ateliér v Paříži.

„Představte si, že někomu zamknete před nosem místo, kde pracuje!“ přemýšlel, pořád ještě dopálený.

Olga dostala do péče jejich syna Paula. To by snad mělo každé ženě stačit. Picasso obvykle špatně snášel, když musel prodat obraz, jen co ho dokončil. Proces odloučení tvůrce od díla ho uvrhl na celé dny do depresí. Copak ti lidé, které zajímají jen peníze, vědí o takové bolesti?

Ne, rozvodu se musí vyhnout. Právní odluka byla jediná možnost. Takže začalo smlouvání a nekonečná muka čekání, čekání a dalšího čekání na vyrovnání. Stále se to protahovalo, další měsíc po dalším příšerném měsíci, teď už celý rok. Picasso poprvé v životě přestal malovat. Ty tři měsíce sice nebyl úplně mrtvý, ale nebyl ani naživu – připadal si spíš jako muž pod padajícím

ostřím sekery, která se pomalu blíží, až ho ve finále rozsekne.

Nakonec prostě musel utéct z Paříže. Dnešní dopis od advokáta alespoň sliboval naději. Probíhala jednání, která by snad nakonec mohla přesvědčit Olgu, aby došlo k odluce. Na oplátku by dostala venkovskou usedlost za Paříží – a byly tu i další finanční ústupky, protože se samozřejmě postarala, aby za svou svobodu pořádně zaplatil. Ale obrazy, to jediné na čem záleželo, by snad neskončily pod sekerou.

Ať už to dopadne jakkoliv, tady na Azurovém pobřeží, kde slunce tak jasně září, určitě znovu získá ztracené síly. A stejně jako příroda nahrazovala zimu jarem, Picasso vyměnil svou konvenční, úctyhodnou rodinu za nový, mimo zákon stojící svazek s andělskou múzou Marií-Thérèse. A byl jistým mužským způsobem pyšný na dcerušku Mayu, která se narodila teprve loni.

Vždy poddajná Marie-Thérèse si díky bohu nikdy nestěžovala, ale neměla žádnou reálnou naději na to, že by se kdy stala paní Picassovou, protože Olga zůstane Picassovou zákonnou manželkou, dokud je Bůh a smrt nerozdělí. A i když si Pablo během nedělních návštěv své druhé rodinky užíval novou hru na milujícího tatínka, začínal pociťovat záchvěvy nudy spojené s domácím životem.

„Ženy jsou buď bohyně, nebo rohožky,“ uzavřel po každém dobytí.

NAŠTĚSTÍ ZJISTIL, jen co si poránu vybalil nové zásoby, že na něj čeká lahodný oběd z restaurace Paradis. A poté, co si k němu sedl a spořádal ho, jídlo znovu vykonalo zázrak a uklidnilo ho tak, že na dopisy zapomněl. Hodlal udržovat své tělo v kondici kvůli úkolům, které ho čekaly, proto se po obědě vydal na procházku do polí za domem, která patřila zámožnému sedlákovu pěstujícímu růže a karafiáty, a svěžím a účelným krokem rázoval v pozoruhodném světle Středomoří. Když se vrátil do

vily, cítil se dokonale připravený provést to, co mu týden předtím připadalo naprosto nemožné – namíchat si barvy a začít znovu tvořit. Takže se zdálo, že udělal moc dobře, když se rozhodl pro restauraci Paradis, jejíž kuchyně byla mnohem snesitelnější a příjemnější pro duši než nudná omezující strava, kterou mu naordinoval úzkostlivý pařížský lékař na uklidnění jeho přecitlivělého žaludku v tomto bouřlivém období. Jakmile dívka z restaurace odešla z ateliéru, Picassův pohled spočinul na mušli, již předtím držela v ruce. „Ta Ondine je tedy něco. Člověk by si skoro myslel, že je opravdu vodní nymfa,“ přemýšlel a vzpomněl si na pohádku o vodních vílách ondinách, co mu kdysi vyprávěl jeden německý obchodník – byly to kouzelné bytosti, které, když si vzaly smrtelníka, přišly o nesmrtelnost, ale na oplátku získaly duši.

Vyhlédl z okna právě včas, aby ji ještě zahlédl, jak uhní pryč na bicyklu; dlouhé vlasy se kolem ní třepetaly jako vlny samotného moře a sukně pohlávala jako loď se vzdutými plachtami. Sledoval ji až na hřeben kopce, kde jako by se na okamžik zavěsila do nebes, než zmizela za obzorem.

„Je spíš jako papírový drak ve větru,“ pomyslel si Picasso a pohnul rukou ve vzduchu, jako by si v duchu načrtával draka. Popošel blíž ke stojanu. „Ale v jejím pohledu je moc vzdoru,“ dodal s nádechem nelibosti.

Ve skutečnosti byl z moderních dívek nesvůj. Neuměly uctívat muže a sloužit jim, jako to dělávaly ženy, když byl ještě chlapec obklopený milující matkou, babičkou, kmotrou, tetami a sestrami, které bez jakýchkoliv pochybností přijímaly své shůry dané podřízené postavení, v němž se k mužům chovaly jako k bohům. Všechna ta prsa, břicha, ruce a klíny! Ty projevy zbožňování. Tomu se nemohlo nic vyrovnat ani to nahradit.

Proto Pablo vyrostl ve víře, že ženy, bez ohledu na to, kolik je jim let, mají obětovat své životy mužům podobně jako ty mystické panny, které byly obětovány Minotau-

rovi. Začalo to s jeho mladší sestrou Concepción – ještě dnes dokázalo její jméno zasáhnout jeho srdce jako trnová koruna, která obtáčela Kristovo srdce na svatých obrazech jeho mládí. Když bylo Concepción pouhých sedm let, dostala záškrt a v neutišitelných bolestech trpěla a pomalu slábla, až zprůsvitněla jako duch přímo před jeho vyděšenýma očima. Celé dny ležela v posteli, bledá a bez naděje, až to třináctiletého Picassa přimělo pokleknout vedle ní a třesoucím se hlasem přeříkat modlitbu, kterou chtěl vzít zpět hned, sotva vyšla z jeho úst.

„Drahý Bože, zachraň mou sestru a já už nikdy nevezmu do ruky štětec a nebudu malovat!“

Co za ďábla mu mohlo vnuknout takovou děsivou obětí? Vždyť už tehdy bylo jeho nadání naprosto nezpochybnitelné. Jako dítě začal Pablo kreslit ještě předtím, než vůbec mluvil. Všichni věděli, že je mu předurčeno dosáhnout velkých věcí – proto jeho otec nechal malování a gestem, v němž se skrývalo stejnou měrou břemeno viny i vyjádření důvěry, mu předal svou krabici barev a štětců.

Opravdu by Bůh očekával, že se geniální chlapec vzdá takového daru, pokud jeho sestra přežije, jen aby dostál téhle ukvapené dohodě? V záchvatu paniky se Picasso snažil ignorovat jiný hlas, který mu jako démon našepťával do ucha: „Popros Boha, ať ti ponechá tvé osudové malování a obětuje místo něj život tvé sestřičky...“

Celé dny se Picasso trápil, jak to dovede jen malý chlapec, a představoval si, že je to jeho vůle, a ne Boží, která musí rozhodnout. Nikdy nechtěl, aby jeho sestřička zemřela – přesto si nemohl pomoci a modlil se, aby byl zproštěn svého slibu přestat malovat, pokud přežije.

Concepción zemřela krátce nato.

A takhle došel Pablo k přesvědčení, že nikdo nemůže tvořit, aniž by zároveň nezničil cosi drahocenného. Zrození plodí smrt a ve Španělsku duchové zemřelých nikdy úplně nemizí. Naučíte se s nimi žít místo toho, abyste jim vzdorovali, a vyhýbáte se tesknění, protože

jinak by si pochopové Smrti mohli myslet, že jste připraveni zemřít dříve, než nadešel váš čas.

Dnes, když se do Španělska neúprosně jako útočící býk přiřítíla občanská válka, nemělo smysl chovat se v souladu s evropským trendem a předstírat, že nedojde k další celosvětové válce. Život a smrt byly jako příliv a odliv. V Barceloně to lidé chápali. V neděli začínal den každého mladého muže v kostele, ale odpoledne mohl klidně skončit v bordelu, kde láska byla jen pouhým obchodem a život směšnou výzvou, jak přechytračit všechny soky a nepřátele.

Tvoř, dokud můžeš, předtím než tě dostihne moc smrti...

Pablo Picasso zdvihl štětec.

Céline v New Yorku, Štědrý den 2013

MATKA ČEKALA DO MÝCH TŘICETI, NEŽ MI ŘEKLA O BABIČCE Ondine a Picassovi. Byl Štědrý den a já právě přiletěla z Los Angeles, abych s ní strávila svátky v jejím domě ve Westchesteru – v jednom z těch úctyhodných starých koloniálních domů, které mají velká elegantní okna, jsou kolem dokola obehnané pečlivě zastřiženým živým plotem a jejich rozlehlý udržovaný trávník zdobí starobylé duby a javory.

Když mě taxi vysadilo na příjezdové cestě, jemně sněžilo. Matka mě musela zahlédnout z okna, protože vchodové dveře se otevřely dřív, než jsem k nim došla, a ona mi vyšla vstříc bez kabátu, jen v třešňově červených vlněných šatech. Vždycky se oblékala elegantně, nosila dokonale ušité kostýmy nebo šaty, úchvatné hedvábné šátky a nenápadné střídme šperky a její pleť mladistvě zářila.

Nemohla jsem jinak než obdivovat, jak skvěle vypadá a jak si sama bez cizí pomoci udržuje rozumného a ryzího ducha *joie de vivre*. Navzdory tomu ve mně pohled na její maličkou postavu s rozzářenou tváří vyvolal ochranný instinkt, který k ní pociťuju dost často, skoro jako by ona byla dítě a já její pečovatelka. Moje matka má vytríbený francouzský vkus, ale současně se tím nijak nechlubí. Chová se spíš nesměle a pokorně, prý kvůli nějakému tajemnému traumatu z dětství, o kterém se kdysi zmínila, ale odmítla ho plně vysvětlit. Prohlásila

jen: „Než jsem se vdala, prošly jsme si s babičkou Ondine těžkým obdobím. Ale člověk musí umět přijmout s dobrým i to zlé.“ Nikdy jsem ji nepřemluvila, aby mi prozradila víc. Dnes ale byla matka neobvykle šťastná a rozjařená. „Céline, tys to stihla! To kalifornské opálení ti moc sluší!“ pochválila mě a políbila na jednu a potom na druhou tvář. Musela jsem se sehnout, protože jsem o hodně vyšší. Její oči jsou tmavé, moje modré. Vlastně to jediné, co jsem po ní zdělila, jsou světle kaštanové vlasy – já je nosím v copu až do půli zad, její jsou úhledně zastřižené nakrátko. Mám ráda tu povědomou vůni obličejového pudru a teplo jejích měkkých tváří. Když jsme se objaly, její křehká postava mi připadala ještě křehčí, vždyť už jí bylo přes sedmdesát.

Sundala jsem si kabát a přehodila jí ho kolem ramen.

„Koukni na ten sníh!“ radovala se matka. „Máme bílé Vánoce, no není to krása? Jako pocukrované. Pojď dovnitř, *chérie*, uděláme si *chocolat chaud*!“ Přestože vařila jako Francouzka, kterou taky byla, cítila se nesmírně hrdá na to, že je tím, co sama považovala za typickou americkou hospodyňku. Já jsem se ve skutečnosti taky narodila ve Francii, ale rodiče mě okamžitě odvezli do New Yorku, abych prožila naprosto americké dětství.

„Ahoj, Julie! Veselé Vánoce,“ zavolala nová sousedka odnaproti, která si po své příjezdové cestě právě kráčela pro poštu a nejspíš si mě přitom chtěla taky prohlédnout, protože jsme se ještě neznaly.

„Veselé Vánoce!“ odpověděla matka a pyšně dodala: „To je moje dcera Céline. Vyprávěla jsem ti o ní – pracuje v Hollywoodu, je umělecká maskérka. Letos ji nominovali na Oscara!“

„Mami, nominovali můj tým,“ vykoktala jsem rozpačitě.

„To jsem ráda, že konečně poznám Céline, ten ‚chybějící článek‘!“ usmála se žena a spěchala k nám přes ulici.

Předpokládám, že jsem mohla dopadnout hůř. Celý

život se o mě mluvilo jako o „nedopatření“, byla jsem potomek počatý v době, kdy už s ním nikdo nepočítal. Moje matka ale byla nadšením bez sebe, protože jsem se narodila po dvou potratech jako její jediné dítě. Měla jsem dva starší nevlastní sourozence, Dannyho a Deirdre, dvojčata z otcova prvního manželství. Po otci, kterému jako by z oka vypadli, měli vlasy barvy písku a obličej samou pihu. Protože byli starší a tak tajemní, jak jen dvojčata mohou být, jako dítě jsem je tajně zbožňovala, ale já jsem pro ně byla vždycky jen ta Francka, stejně jako moje matka.

„Jak se vede Arthurovi?“ zeptala se sousedka a matka se trochu rozpovídala o otcově operaci. Protože jsem strávila šest hodin v letadle, nejvíc ze všeho jsem toužila jít dovnitř a odpočinout si, ne tam postávat v zimě, na kterou má krev rozhodně nebyla zvyklá. Když se mi matka pokusila vrátit kabát, sáhla jsem do příruční tašky pro vlněnou bundu a pak jsem čekala tak trpělivě, jak to jen šlo, až se matka bude moct nějak vymluvit a konečně půjdeme do tepla domu ozářeného vánočními světýlky.

„Ach, voní to tu Vánocemi,“ poznamenala jsem, jakmile jsme vstoupily dovnitř, a nosem jsem nasála smíšenou vůni muškátového oříšku, pomerančů, hřebíčku, francouzského svařeného vína a cukroví upečeného ze sladkého evropského másla.

Matka měla doma vždy tak perfektně uklizené, že mi bylo jasné, že toho já nikdy nedosáhnu. Na Vánoce vyzdobila pokoje větvíčkami borovic a zlatohnědými stuhami; v obývacím pokoji stál ohromný vánoční strom s rozsvícenými žárovkami a koulemi a pod ním ležely zabalené dárky. Ve veliké nádherné kuchyni byly skoro celý stůl i deska kuchyňské linky obložené doma vyrobenými sladkostmi.

„Ty jsi udělala *Les treize desserts de Noël!*“ vykřikla jsem nadšením při pohledu na lákavou řadu třinácti tradičních provensálských vánočních zákusků. Byl tu talíř sušeného ovoce a ořechů, kterému se říkalo „čtyři žebrá-

ci“, protože měl představovat čtyři mnišské řády. Potom sladký koláč z brioškového těsta s vodou z pomerančových květů a olivovým olejem, sněhové pusinky a zákusky zdobené kandovanými citrusy a melouny, dva druhy nugátů s pistáciemi a mandlemi; taky tenounké, vaflím podobné *oreillettes*, koláčky posypané cukrem jako trávník venku před domem, a samozřejmě úžasná *bûche de Noël* – čokoládová roláda v podobě vánočního krbového polena plněná smetanovým karamelovým krémem a navrchu s polevou z tmavé čokolády, ozdobně rozrytou hroty vidličky, aby rolka vypadala jako čerstvé polínko, které si dřevorubec právě donesl z lesa. Byl tu dokonce i malinký čokoládový Santa Claus, který se napřahoval dřevorubeckou sekyrkou nad svým krásným vánočním polínkem.

„Teda, mami, musíš být úplně vyčerpaná!“ podivila jsem se a impulzivně ji objala a pochválila, jak to tu má krásně nazdobené.

„*Pas du tout*,“ odbyla mě skromně mávnutím ruky. A najednou mi došlo, co je dnes na matce neobvyklého. Vyzařoval z ní klid a sebejisté chování někoho, kdo si celý týden sám doma vyvaňuje, zatímco se otec v nemocnici dává dohromady. I když mu ráda podstrojovala, viděla jsem, že ji otcova nepřítomnost svým způsobem vysvobodila. Mohla si odpočinout a vydechnout si a zdálo se, že si svou nově objevenou nezávislost docela užívá.

„Kufr si nech v předsíni, vybalíš si později,“ rozhodla a dychtivě mě popadla za ruku a vedla ke stolu v kuchyni. Usadila mě, nalila mi horkou čokoládu, kterou na můj příjezd dokonale načasovala, a přidala talíř čerstvých meruňkových máslových sušenek.

„Mňam, to je lahůdka,“ pomlaskávala jsem si a vděčně usrkávala čokoládu. „Tohle opravdu chutná jako Vánoce.“

Sálala z ní ona instinktivní tělesná radost, která z matek vyzařuje, když jsou nablízku jejich děti, ale pak si ke mně přisedla a její tvář trochu zvažněla. „Céline,“ začala tak nějak nenápadně, „táta se po té operaci pro-

staty uzdravuje, ale lékaři mu řekli, že má ještě spoustu dalších zdravotních potíží, hlavně se srdcem a plícemi. Takže začal vidět věci trochu jinak a rozhodl se pozměnit naši poslední vůli. To bylo papírů k podpisování! Víš, že se v těch právních a obchodních záležitostech vůbec nevyznám. Ale díky bohu je to už všechno vyřízené.“

Takový rozhovor byl opravdu neobvyklý, matka o penězích mluvila jen zřídka. Nechávala rodinné finance zcela na otci a jeho právnících. Pochopitelně chodila na nákupy, měla kreditní karty, ale co jsem věděla, nikdy v životě si nemusela sestavovat bilanci šekové knížky, platit účty nebo počítat daně.

Napřed se pořádně nadechla. A pak to z ní vyletělo. „Tvůj bratr pomáhá otci se všemi těmi složitými dokumenty ohledně pojištění, takže celý fond dostane Danny, protože rozumí tomu, co otec chce, a může se o to dál starat, až tady táta nebude. Vyhovuje ti to?“ Postřehla jsem v jejím hlase provinilý tón, protože mluvila příliš rychle, jako by to celé chtěla mít co nejdřív za sebou.

Chvilí trvalo, než mi došlo, co to vlastně znamená. „Danny dostane všechny peníze? I to, co jsi zdělila po své matce?“ vyhrkla jsem. Přikývla tak sklíčeně, že mi bylo jasné, že pro ni nebylo snadné s tím souhlasit, i když se okamžitě pokusila ujistit mě o opaku.

„Ale Danny si všechny ty peníze nenechá pro sebe. Bude je spravovat pro mě a potom, až tady nebudu, se postará o vás o všechny. Rozdělí se o všechno spravedlivě. Otec si myslí, že muži mají větší přístup k informacím a mohou lépe obchodovat a investovat. Muži věří mužům, tohle říká.“

Horká čokoláda v hrníčku mi vychladla. Přestala jsem ji upíjet. „A co si myslíš ty, mami?“ zeptala jsem se klidně. Věděla jsem, že nikdo jiný v naší rodině se jí na to neptá.

Zatvářila se vděčně, skoro jako bych jí udělila povolení vyjádřit vlastní názor, což mi připadalo až bolestivě dojemné. „Já si myslím, že byste se o fond měli starat

všichni tři – s tím, že se rozdělí na tři díly. Otcí jsem to řekla,“ přiznala. „Ale pořád opakoval: ‚Příliš mnoho kuchařů v kuchyni a polévka se nedá jíst.‘ Deirdre říká, že jí nevadí, že to dostal na starosti Danny, tak jsem si prostě myslela, že to je v pořádku, nemyslíš?“ zeptala se naléhavě. Bylo smutné, jak moc o sobě pochybovala, ale já jí musela říct pravdu.

„Ne, já si to nemyslím. Deirdre by nikdy neřekla, že to není v pořádku; dvojčata se vždycky navzájem kryla.“ Ve skutečnosti Danny jako dítě kradl, a když ho přistihli, jak podvádí ve škole nebo krade něco doma, choval se naprosto zatvrzele. Nejvíc mě na tom ale štválo, jak to dělal – pokradmu slídlil po domě. Byl prostě kluk, ke kterému jste se báli otočit zády. Nikdy jsem nepochopila, proč na něj máma nebyla trochu tvrdší. A už vůbec jsem nedokázala přijmout otcovo sexistické zdůvodnění. „Táta žije pořád ve středověku. Dneska je svět plný úspěšných žen, které řídí firmy, investují, zkrátka dělají všechno!“ připomněla jsem jí.

Matčin obličej se proměnil – nasadila onen výraz, kterým se vždycky chtěla vyhnout jakémukoliv konfliktu, malichernému i závažnému. „Vždycky to byl dobrý manžel a otec a víš, že nás všechny miluje!“ pronesla jedním dechem. „Neboj se, podle té poslední vůle to celé proběhne spravedlivě.“

„Doufejme, mami,“ vzdychla jsem si. Neměla jsem v úmyslu ji ještě víc stresovat a nemohla jsem očekávat, že se vzbouří proti tátovi. Když se s ním seznámila, bylo jí třicet – on byl tehdy vysoký pohledný čtyřicátník, kterému nedávno zemřela žena na rakovinu. Nemohl najít chuť, protože všechny do jedné od nich odcházely s tím, že dvojčata jsou pár nezvedených zlých ničemů. To jsem slyšela od tety Matildy, tátovy mladší sestry, učitelky výtvarné výchovy v důchodu, kterou ta povedená dvojka posměšně nazývala „ta stará panna“. Teta říkala, že ho to táhlo k mé matce, protože toužil po „staromódní dívce, kterou by si stvořil k obrazu svému“.

Ale matka to popisovala tak, že se jí dvořil jako muž zasažený láskou na první pohled. Určitě to byla pravda, protože otec ji nikdy nepodvedl ani neflirtoval s jinými ženami a postaral se, aby se jí žilo dobře a vždy měla vše, co si přála. Byl jedním z těch zabijáckých právníků u prestižní firmy, který uměl být okouzlující, výřečný, a dokonce se chovat skromně, když to situace vyžadovala. Matka tvrdila, že otec byl jako hlavní postava z jejího oblíbeného filmu *Za zvuků hudby* – muž typu kapitána Trappa, jehož tvrdá zlovolná krása maskovala dobré srdce.

Vždycky jsem tomu věřila, protože když měl dobrou náladu, byl k nám všem velmi laskavý. V neděli podával speciální vrchovaté zmrzlinové poháry, v sobotu ráno obracel palačinky, zpíval na nekonečných cestách autem a jako děti nás učil různé sporty a hry. Rád vyprávěl vtipy a jeho dospělí přátelé ho považovali za hvězdu večírků. Lidé zaměňovali jeho veselé chování za známku spokojenosti.

Jen rodina věděla, že táta není šťastný. Jeho časté výbuchy vzteku byly naším malým tajemstvím, které jsme i mezi sebou probírali jen málokdy. Moje první pokusy vyvědět od mámy, proč je táta tak rozzlobený, nic nepřinesly, protože ho omlouvala tím, že za stres může jeho práce. Což byla pravda. Právnícká práce pro klienty, kteří dávali v sázku velké peníze, byla často na hraně zákona.

Až nedávno mi matka přiznala, že během jednoho obzvláště obtížného období jí lékař oznámil, že otec trpí „narcistickými sklony“, a navrhl terapii.

„A co na to řekl táta?“ zeptala jsem se.

„Byl vzteky úplně bez sebe. Pak se sebral a našel si jiného doktora, který se mu zamlouval víc,“ vysvětlovala matka.

Všichni jsme se snažili tátovi nějak zlepšit náladu věcmi, o kterých jsme věděli, že ho předtím těšily – písničkami, které měl rád, sportovními zápasy nebo starými filmy. Ale každý večer, když se vrátil domů, bez ohledu na to jak úžasné a čerstvé jídlo, z něhož se ještě kouři-

lo, matka přichystala na stůl, nás všechny přešla chuť, jakmile se otec usadil v čele stolu, tvář už zkrabatělou hněvem, a okamžitě pátral po jakémkoliv náznaku nějakého nedostatku nebo neposlušnosti, aby si mohl najít obětního beránka. Potom vybuchl potlačovaným vztekem, kterého jsme se tak báli.

Dvojčata se to naučila odrážet tím, že tátovi lichotila a předstírala, že jsou jeho přesnými replikami. Ale já v úžasu zírala, jak matka snáší jeho výsměch se slabostí, jíž, jak jsem vnímala už jako dítě, jen posilovala jeho nadřazený postoj, který nekončil jen tímhle, ale znemožňoval jí navazovat společenské styky s jinými ženami a zvat je k nám domů.

Často se na její vrub bavit a dokola opakoval jeden vtip, který jsem záhy začala nenávidět. Týkal se příhody na jednom silvestrovském galavečeru, kde stála v nemožně dlouhé frontě před dámskými toaletami. Konec toho vtipu jsem nikdy neslyšela; stačilo, aby ho začal vyprávět a matka se hned cítila tak trapně, že ho prosila, aby s tím přestal. Pokračoval, ačkoliv se jí oči zalily slzami, a vyprávěl dál, až konečně přestal těsně před pointou s tím, že jí oznámil: „Julie, ty jsi moc velká citlivka.“

Toho všeho jsem byla svědkem jako nejmladší člen rodiny a doufala jsem, že mí starší sourozenci se mu postaví. Jenže tátův hněv byl jako valící se tank, kterému všichni instinktivně uhybali z cesty. Byl typem silného muže, který opovrhoval „slabochy“, a nedalo se přehlédnout, jak pohrdavě se ušklibá nad těmi, které dokázal zastrašit. Už kvůli mámě se někdo musel stát hromosvodem jeho hněvu. A když se nikdo takový nenašel, nedokázala jsem dál snášet pohled na její shrbená poraženecká ramena a tvář s pláčem na krajíčku a musela jsem se ozvat. Ze začátku si hádky docela užíval, ale nesnášel, když v nich začal prohrávat. Jakmile mu nestačilo křičet, došlo na rány a byla jsem to já, koho praštil. Facka přes tvář nebo herda do zad, postrčení, hrubé bolestivé zkroucení ruky nebo zápěstí – přímo u stolu, zatímco ostatní odvraceli pohled.

Jakmile tátu vztek konečně přešel, máma byla mimo nebezpečí. V tom okamžiku se obvykle tvářil trochu rozpačitě, jako by si nedokázal vysvětlit, proč nám všem připadá jeho chování tak šokující, takže jsme nakonec předstírali, že se nic nestalo; tedy až do příště. Vždycky to bylo horší, když byla dvojčata ve škole, protože jsme s ním byly s mámou samy. Nikdy jsem to nikomu nepřiznala, ale svým způsobem to byl můj otec, kdo mě nechtěně nasměroval na mou životní dráhu – už v pubertě mě naučil, jak se stát odbornicí na líčení, kterým jsem musela zakrývat modřiny, jež mi způsobil.

Odešla jsem z domova hned, jakmile jsem se dokázala sama finančně postavit na nohy. Díky studentským půjčkám a stipendiu na obor vedoucí divadelní výpravy jsem mohla prchnout na divadelní školu na Yaleově univerzitě. Protože jsem po škole nesehnala práci u divadla, strávila jsem léto v Hollywoodu jako asistentka špičkového maskéra a uvědomila jsem si, že jsem mnohem šťastnější, když si hraju s kelímky a tubami. Od té doby žiju v Los Angeles a pracuju v tomhle oboru sama na sebe. A tam v té zemi zaslíbené, mezi těmi snad nejneurotičtějšími lidmi téhle planety, jsem získala pocit, že jsem našla mnohem chápavější rodinu.

MATKA MĚ POPLÁCALA PO RUCE. „A co muži? Objevil se někdo nový?“ zeptala se plná naděje. Zavrtěla jsem hlavou a snažila se působit vyrovnaně, zatímco se mě vyptávala na mou současnou situaci. Věděla o tom, že jsem zrušila zasnuby, a snad i částečně chápala, proč jsem se rozhodla vycouvat z manželství s milým a slušným burzovním mkléřem, s nímž jsem mohla mít děti, o které by se postaral, a zřejmě i pohodlný život. Jenže to byl člověk, který musel mít každíčkou věc ve svém životě naprosto pod kontrolou, a já se nedokázala přimět svěřit celou svou budoucnost do rukou jediného muže, jako to udělala moje matka.

Možná právě proto, že mi rozuměla, natáhla ruku

a pohladila mě po vlasech konejšivým laskavým gestem. Potom, jako by ji najednou napadlo, co má udělat, aby tuhle situaci odlehčila, vstala a spiklenecky zašeptala: „Pojď, chci ti něco ukázat.“

Tak nějak nepřítomně jsem šla za ní chodbou do prádelny vzadu v domě, kde se sehnula a otevřela posuvné dveře skřínky pod sušičkou.

„Téhle skřínky jsem si nikdy nevšimla,“ poznamenala jsem. „Na co tu je?“

„Je to jen taková krycí skříňka, kudy se dostaneš k trubkám nebo vedení ve stěně, když se musí opravit. Ale pro mě je to lepší než trezor!“ Usmála se pro sebe. „Asi jsem nakonec stejně celá máma. Tvoji *grand-mère* Ondine vždycy tak vystrašilo, když se doslechla, že někoho na Riviéře vykradli. Měla své skryše na cennosti – pamatuju si třeba tajný úkryt pod podlahou vestavěné skříně, kam během války její rodiče schovávali před německými vojáky to nejlepší šampaňské z restaurace.“ Sehnula se, aby sáhla pro balíček zabalený v igelitu, pak se zvedla a přitiskla si ho k hrudi jako provinilé děvčátko, které si hýčká svoje tajemství.

„Pojďme do kuchyně, tam je lepší světlo,“ navrhla. Vrátily jsme se a já se okouzleně dívala, jak otevřela igelitový sáček a vyndala cosi zabaleného v modrostříbrném balicím papíru a položila mi to do klína. „Chtěla bych, aby sis tenhle vánoční dárek otevřela už teď – protože je od tvojí babičky, ne ode mě,“ pronesla tiše. Oči jí zářily vzrušením. Roztrhla jsem papír a napůl očekávala, že uvidím rodinné klenoty. Místo toho jsem našla sešit vázaný ve vínové kůži, který připomínal účetní knihu.

„Tohle patřilo tvé babičce Ondine. Dala mi to toho dne, kdys přišla na svět. Je to něco jako kuchařka, kterou sama napsala, se všemi jejími nejlepšími recepty!“ oznámila mi matka.

„Je krásný,“ odpověděla jsem úplně zaskočená. Vaření jsem naprosto nesnášela a moje matka to věděla. Každá Francouzka, bez ohledu na to, jak je bohatá, věří, že

by měla své rodině pravidelně vyvařovat, aby dokázala, že tohle domácí umění zvládá na jedničku. Matka byla šikovná a nadaná kuchařka, ale otci i sourozencům na jídle nezáleželo a chovali se k ní jako k najaté služce. Najednou mě napadlo, že mi matka tímhle dárkem jemně naznačuje, že bych se měla naučit vařit, stát se onou tradiční ženou a dojít tak ke štěstí.

„Aspoň tohle ti dám – jako dědictví,“ dodala matka omluvně, když si všimla mého zaváhání.

Vzhledem ke všemu, co mi dnes večer sdělila, to celé vyznívalo jako další rána pod pás, ne jako dar. Možná tak cena útěchy. Ale když jsem viděla její pohled plný naděje, políbila jsem ji. Ten poklad pro ni očividně hodně znamenal a mně se líbilo dotýkat se té hladké a jemné kůže. Zvědavě jsem otevřela první stranu, která měla předtištěný rámeček ozdobený na okrajích motivem vinné révy a uvnitř, na řádce s datem, byla modrým inkoustem vykroužená slova *Jaro, 1936*.

„To je rukopis babičky Ondine?“ zeptala jsem se a pečlivě si ho prohlížela. Na řádce označenou *Jméno* zapsala jen písmeno *P*. „Kdo je *P*.?“ zeptala jsem se a ukázala na něj.

Matka zaváhala a její tváří přelétl podivný, zmatený výraz. Potom viditelně dospěla k rozhodnutí a skočila do toho rovnýma nohama.

„Picasso,“ pronesla tiše.

„*Picasso*? Vážně?“ vyhrkla jsem úplně vyvedená z míry. Matka přikývla a začala vykládat, jak babička Ondine, když jí bylo sedmnáct, vozila obědy z restaurace rodičů do Picassovy vily.

„Paráda!“ vykřikla jsem a naskočila mi husí kůže, když jsem si tu scénu představovala a přitom listovala ručně psanými recepty ve francouzštině. *Bouillabaisse, coq au vin*, hovězí *miroton* a jehněčí *rissole*. „Co ještě ti vykládala o Picassovi?“ pocítila jsem, jak mě to začíná doopravdy zajímat.

„Nic,“ přiznala matka. „Jenom mi dala na památku

tenhle sešit s tím, abych ti ho předala, až budeš dost stará.“ Otočila na konec sešitu, kde byla v kožené kapse na poznámky zasunutá už otevřená obálka.

Byla podaná v Juan-les-Pins ve Francii roku 1983.

„Tady je dopis, který mi babička Ondine napsala,“ vysvětlovala. „Je na starém dopisním papíru, který pochází ještě z doby, kdy restauraci vedli její rodiče. Nechala si ho a používala ho, když po jejich smrti podnik převzala.“

Fascinovaně jsem si prohlížela složený list jemného bílého papíru, který dělily hluboké rýhy v místě skladů, jak byl dlouho uložený v obálce, a na horním okraji měl vytištěnou vkusnou černošedou kresbu restaurace. Na markýze nad pitoreskní terasou byl nápis *Café Paradis*.

„A tady je fotografie babičky v kuchyni restaurace,“ pokračovala matka a podala mi snímek. Byl to dojemný okamžik a já si všimla, že tentokrát použila americký výraz *grandma*. „Nemá nádherné vlasy? Nikdy jí úplně nezešedivěly – měla je skoro černé až do konce života.“

Položila fotografii přede mě a já si prohlížela první obrázek babičky Ondine, který jsem kdy viděla – měla na sobě červené šaty a vlasy úplně jiné než já a matka, její byly tmavší a úplně kudrnaté. Okamžitě mě zaujala její tvář plná života a rozzářené, živé oči. Vypadala jako silná a praktická žena.

„Babička vypadá *formidable*,“ vydechla jsem překvapeně. Matka byla tak stydlivá, že by mě nikdy nenapadlo, že mám mezi předky ženu, která vedla svůj vlastní podnik ve století, kdy ženy ještě musely za svá práva urputně bojovat. Babička Ondine stála ve staromódní kuchyni a za sebou měla provensálskou světle modrou venkovskou skříň, na které stál džbán se svislými růžovo-modrými pruhy.

„Podívej!“ vykřikla jsem. „Není to ten džbán, který máš v kuchyni?“ vzhledla jsem k polici, kde právě stál, a co jsem si pamatovala, zaujímal tohle výsadní místo.

„Hm? Ano,“ odpověděla matka, která se začetla do babiččina dopisu. „Tvé babičce bylo šedesát čtyři let,

když tohle napsala! Píše, že obchody jdou dobře a že má hodného mladého právníka, monsieur Clementa, který jí pomáhá dávat všechny záležitosti do pořádku. Ale když jsem se dostala k části o tom, že potřebuje zajít k doktorovi kvůli nějakým problémům se srdcem a taky že musí při chůzi používat hůl, znepokojilo mě to. Tenkrát jsem se rozhodla, že se za ní vypravím do Francie, i když jsem tě právě čekala. Deirdre a Danny s námi nejeli, protože to léto chtěli být s kamarády.“

Velmi opatrně vrátila dopis do obálky a zasunula ji do kožené kapsy. „Nechávám si ho celé ty roky, protože je to jediný dopis, který mi kdy poslala. Když jsem odletěla z Francie, abych se vdala, trochu jsme se odcizily. Chtěla, abych – s tím počkala.“

„Ty jsi s tátou utekla, vid?“ zeptala jsem se. Matka provínile přikývla. Vždycky o tom mluvila jako o velikém dobrodružství, jako by ji otec unesl. Teď mi došlo, že v tom muselo být něco dalšího. Možná se vážně pohádaly s matkou. Opatrně jsem vyzvídala dál: „Jak to, že jsi mi nikdy nevyprávěla o babičce Ondine a o Picassovi?“

Matka zčervenala a přiznala: „Musela jsem jí slíbit, že jeho jméno nikdy nezmíním před –“ zmlkla.

„Tátou,“ tipla jsem si. Přikývla. Věděla jsem, že otec nenašel některé příhody z matčina života z doby, než ho poznala; takže kdykoliv se odvážíla nějakou vyprávět, počínala si při tom velmi zbrkle jako někdo, komu vytkli, že není dobrý vypravěč, a děsí se, že své posluchače bude zase nudit. Stydím se, když si pomyslím, že jsme si všichni zvykli poslouchat ji tak nějak napůl.

Najednou začala mluvit velmi potichu, i když jsme v domě byly úplně samy.

„Je tu ještě něco, o čem v poslední době hodně přemýšlím. Toho posledního dne – když jsme s babičkou Ondine seděly a před večerí si povídaly, jako si my dvě povídáme teď –, mi prozradila, že mi musí říct něco, co nechce, aby slyšel někdo jiný.“ Zatajila jsem dech a vyčkávala.